

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Druk nr 3605
Warszawa, 16 sierpnia 2023 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o działaniach organów władzy państwowej
na wypadek zewnętrznego zagrożenia
bezpieczeństwa państwa.**

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do reprezentowania mojego stanowiska w toku prac nad projektem ustawy upoważniam Panią Małgorzatę Paprocką, Sekretarza Stanu w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz Pana Jacka Siewierę, Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego, Sekretarza Stanu.

Z wyrazami szacunku

(-) Andrzej Duda

U S T A W A

z dnia 2023 r.

o działaniach organów władzy państwowej na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa ¹⁾

Rozdział 1

Przepis ogólny

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) zadania organów władzy państwowej w zakresie podejmowania decyzji w ramach planowania i reagowania obronnego, w tym użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „Siłami Zbrojnymi”, do obrony państwa;
- 2) system kierowania bezpieczeństwem narodowym;
- 3) stany gotowości obronnej państwa;
- 4) zasady opracowywania Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) zasady opracowywania narodowych planów użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa;
- 6) zasady uruchamiania planu operacji obronnej;
- 7) zasady opracowywania i uruchamiania stałych planów obrony;
- 8) zasady opracowywania i uruchamiania Planu Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 1 grudnia 1961 r. o izbach morskich, ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, ustawę z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej, ustawę z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, ustawę z dnia 16 marca 1995 r. o zapobieganiu zanieczyszczeniu morza przez statki, ustawę z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej, ustawę z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium oraz zasadach udzielania pomocy wojskom sojusznicznym i organizacjom międzynarodowym, ustawę z dnia 29 listopada 2000 r. - Prawo atomowe, ustawę z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, ustawę z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze, ustawę z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego, ustawę z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich, ustawę z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim, ustawę z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych, ustawę z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny i ustawę z dnia 2 grudnia 2022 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa.

Rozdział 2

System kierowania bezpieczeństwem narodowym

Art. 2. 1. W skład systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, zwanego dalej „systemem kierowania”, wchodzi:

- 1) Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Prezes Rady Ministrów;
- 3) ministrowie, centralne organy administracji rządowej oraz wojewodowie;
- 4) organy administracji rządowej nieobjęte zakresem działów administracji rządowej, o których mowa w art. 33a ust. 1 pkt 2, 5-7a, 15, 17 i 18 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2512);
- 5) ustaleny przez ministrów i wojewodów stosownie do kompetencji kierownicy zespolonych służb, inspekcji, straży oraz organy niezespolonej administracji rządowej, o których mowa w art. 56 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190);
- 6) organy wykonawcze samorządu terytorialnego;
- 7) organy dowodzenia Siłami Zbrojnymi, w tym Naczelnny Dowódca Sił Zbrojnych, z chwilą jego mianowania i przejęcia dowodzenia.

2. Prezes Rady Ministrów może włączyć w skład systemu kierowania, za ich zgodą, inne organy niż określone w ust. 1.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych zapewnia warunki udziału Marszałka Sejmu oraz Marszałka Senatu w systemie kierowania, w szczególności w zakresie przygotowania rezerwowego miejsca pracy.

4. Organy, o których mowa w ust. 1 i 2, wykonują zadania związane z systemem kierowania w ramach dotychczasowych struktur organizacyjnych albo stanowisk kierowania tych organów.

Art. 3. Organy, o których mowa w art. 2 ust. 1 i 2, organizują przygotowanie systemu kierowania w celu:

- 1) zapewnienia ciągłości kierowania państwem i utrzymania bezpieczeństwa państwa, w tym obrony państwa;
- 2) zapewnienia ciągłości podejmowania i przekazywania decyzji;
- 3) monitorowania źródeł, rodzajów, kierunków i skali zagrożeń;

- 4) reagowania na powstałe zagrożenia bezpieczeństwa na terytorium państwa oraz poza jego granicami;
- 5) minimalizowania i usuwania skutków zagrożeń bezpieczeństwa państwa;
- 6) monitorowania przygotowań zasobów obronnych państwa i ich uzupełniania.

Art. 4. 1. Organizacja przygotowania systemu kierowania obejmuje planowanie i koordynowanie przedsięwzięć zapewniających organom wykonywanie zadań związanych z kierowaniem bezpieczeństwem narodowym.

2. Przedsięwzięcia, o których mowa w ust. 1, realizuje się w stanie stałej gotowości obronnej państwa, o której mowa w art. 14 ust. 1, przez:

- 1) przygotowanie organów i obsługujących je urzędów do funkcjonowania w systemie kierowania;
- 2) sporządzanie planów operacyjnych i programów obronnych;
- 3) przygotowanie infrastruktury umożliwiającej funkcjonowanie systemu kierowania;
- 4) przygotowanie do rozwinięcia głównych i zapasowych stanowisk kierowania;
- 5) zapewnienie współdziałania pomiędzy organami systemu kierowania.

3. Przedsięwzięcia, o których mowa w ust. 1, realizowane są w następujących obszarach, w zależności od potrzeb:

- 1) przygotowania infrastruktury budowlanej;
- 2) zapewnienia ochrony i obrony;
- 3) zapewnienia osłony kontrwywiadowczej;
- 4) przygotowania systemów łączności;
- 5) zabezpieczenia transportu;
- 6) zabezpieczenia świadczeń zdrowotnych.

Art. 5. 1. Główne stanowiska kierowania Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów oraz ministrów i centralnych organów administracji rządowej, wskazanych przez Prezesa Rady Ministrów, tworzą Główne Stanowisko Kierowania Obroną Państwa.

2. Granice rejonu głównych stanowisk kierowania organów, o których mowa w ust. 1, ustala Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych uzgodniony z Ministrem Obrony Narodowej.

3. Zapasowe stanowiska kierowania Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów oraz ministrów i centralnych organów administracji rządowej, wskazanych przez Prezesa Rady Ministrów, tworzą Zapasowe Stanowisko Kierowania Obroną Państwa.

4. Granice rejonu zapasowych stanowisk kierowania organów, o których mowa w ust. 3, ustala Prezes Rady Ministrów, na wniosek Ministra Obrony Narodowej uzgodniony z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych.

Art. 6. 1. Główne stanowiska kierowania przygotowuje się w stałych siedzibach organów.

2. W celu zapewnienia ciągłości funkcjonowania organu możliwe jest przygotowanie dodatkowego głównego stanowiska kierowania w innej lokalizacji niż stała siedziba organu, zwanego dalej „rezerwowym miejscem pracy”.

3. Rezerwowe miejsce pracy przygotowuje się w budynkach, będących w trwałym zarządzie urzędu obsługującego ten organ lub planowanych do przydzielenia temu organowi w ramach świadczeń na rzecz obrony.

4. Rezerwowe miejsca pracy dla organów tworzących Główne Stanowisko Kierowania Obroną Państwa, organizuje się w pomieszczeniach wyposażonych w urządzenia, instalacje i sprzęt, których działanie jest niezależne od ogólnodostępnej infrastruktury techniczno-użytkowej.

Art. 7. 1. Główne stanowiska kierowania są przygotowywane dla organów, o których mowa w art. 2 ust. 1 i 2:

- 1) w stałej siedzibie, przez kierowników urzędów obsługujących organy;
- 2) w rezerwowym miejscu pracy dla organów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 i 2, przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych w lokalizacjach wskazanych odpowiednio przez Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego i Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Szefa Kancelarii Sejmu i Szefa Kancelarii Senatu.

2. W przypadku organizacji głównych stanowisk kierowania w rezerwowym miejscu pracy organy, o których mowa w:

- 1) art. 2 ust. 1 pkt 3-5 oraz ust. 2, lokalizację rezerwowego miejsca pracy uzgadniają z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych;
- 2) art. 2 ust. 1 pkt 6, lokalizację rezerwowego miejsca pracy uzgadniają z właściwym wojewodą.

3. W przypadku gdy urzędy obsługujące organy, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 3-6 oraz ust. 2, nie posiadają w trwałym zarządzie budynków z pomieszczeniami odpowiednimi na rezerwowe miejsce pracy, składają wnioski o przydział takich budynków, w trybie świadczeń na rzecz obrony, do właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

Art. 8. 1. Zapasowe stanowiska kierowania przygotowuje się dla organów, o których mowa w art. 2 ust. 1 i 2.

2. Zapasowe stanowiska kierowania przygotowują:

- 1) Minister Obrony Narodowej dla organów, o których mowa w art. 5 ust. 3;
- 2) ministrowie i centralne organy administracji rządowej, inne niż określone w art. 5 ust. 1 oraz organy, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 5 i 6 oraz ust. 2, w uzgodnieniu z właściwym wojewodą;
- 3) wojewodowie w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i Ministrem Obrony Narodowej.

3. Wojewodowie, w ramach stanowisk kierowania, zapewniają miejsca pracy innym organom niezbędnym w kierowaniu obroną województwa.

Art. 9. 1. Realizację zadań w ramach przygotowania stanowisk kierowania finansuje się z części budżetu państwa organu, który będzie funkcjonował na tych stanowiskach, w ramach zaplanowanych na dany rok wydatków budżetowych.

2. Finansowanie zadań związanych z przygotowaniem rezerwowych miejsc pracy głównych stanowisk kierowania Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz Prezesa Rady Ministrów należy do ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

3. Finansowanie zadań związanych z przygotowaniem zapasowych stanowisk kierowania organów, o których mowa w art. 5 ust. 3, należy do Ministra Obrony Narodowej.

4. Finansowanie zadań związanych z przygotowaniem stanowisk kierowania, o których mowa w ust. 2 i 3, dotyczy również infrastruktury pozyskanej na potrzeby danego organu w ramach świadczeń na rzecz obrony.

Art. 10. W ramach przygotowywania systemu kierowania Prezes Rady Ministrów:

- 1) współdziała z Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie zadań związanych z przygotowaniem systemu kierowania;
- 2) synchronizuje zadania dla organów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 3-6, związane z przygotowaniem systemu kierowania;
- 3) koordynuje przygotowanie, wdrożenie i utrzymanie systemu łączności na potrzeby kierowania i utrzymania bezpieczeństwa narodowego, w tym kierowania obroną państwa;
- 4) stosownie do potrzeb współpracuje z organami, o których mowa w art. 2 ust. 2 i 3, w zakresie ich udziału w systemie kierowania.

Art. 11. W ramach przygotowywania systemu kierowania minister właściwy do spraw wewnętrznych:

- 1) przygotowuje, w uzgodnieniu z Ministrem Obrony Narodowej, dokumentację związaną z przemieszczeniem stanowisk kierowania organów, o których mowa w art. 5 ust. 1, na zapasowe stanowiska kierowania oraz odpowiada za koordynację ich przemieszczenia;
- 2) zapewnia we współpracy z Ministrem Obrony Narodowej i właściwym wojewodą w rejonie zapasowych stanowisk kierowania organów, o których mowa w art. 5 ust. 3, bezpieczeństwo i porządek publiczny, ochronę przeciwpożarową oraz prowadzenie akcji ratowniczych;
- 3) określa potrzeby i wymagania oraz wspiera ministra właściwego do spraw informatyzacji w zakresie przygotowania i utrzymania systemów łączności oraz ministra właściwego do spraw łączności w zakresie przygotowania i utrzymania usług pocztowych, na potrzeby kierowania bezpieczeństwem narodowym w działach administracji rządowej, o których mowa w art. 5 pkt 1 i 24 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej;
- 4) w ramach głównych stanowisk kierowania Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Prezesa Rady Ministrów:
 - a) przygotowuje dla nich rezerwowe miejsca pracy, w zakresie uzgodnionym odpowiednio z Szefem Biura Bezpieczeństwa Narodowego i Szefem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w miejscach wskazanych przez te organy,
 - b) zapewnia warunki utrzymania ich infrastruktury i obsługi technicznej w stanie pełnej gotowości obronnej państwa,
 - c) planuje i organizuje przemieszczenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów, Marszałka Sejmu i Marszałka Senatu na rezerwowe miejsca pracy,
 - d) zapewnia ochronę i obronę głównych stanowisk kierowania Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Prezesa Rady Ministrów,
 - e) przygotowuje, w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji, Ministrem Obrony Narodowej, ministrem właściwym do spraw łączności i Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, plan organizacji systemu łączności Głównego Stanowiska Kierowania Obroną Państwa obejmującego stałe siedziby organów i rezerwowe miejsca pracy,

- f) zapewnia ochronę oraz bezpieczeństwo i porządek publiczny, ochronę przeciwpożarową oraz prowadzenie akcji ratowniczych,
- g) zapewnia zorganizowanie systemu ostrzegania i alarmowania.

Art. 12. W ramach przygotowywania systemu kierowania w zakresie systemów łączności organy wykorzystują rozwiązanie przyjęte dla systemów łączności na potrzeby obronne państwa zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 27 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 2305 oraz z 2023 r. poz. 347 i 641).

Rozdział 3

Stany gotowości obronnej państwa

Art. 13. Ustala się stany gotowości obronnej państwa:

- 1) stan stałej gotowości obronnej państwa;
- 2) stan pełnej gotowości obronnej państwa.

Art. 14. 1. Na potrzeby przygotowania systemu obronnego państwa w czasie pokoju, w sytuacji braku zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa lub gdy występują okoliczności mogące skutkować jego wystąpieniem, utrzymuje się stan stałej gotowości obronnej państwa.

2. W stanie stałej gotowości obronnej państwa realizuje się zadania:

- 1) planistyczne, organizacyjne, szkoleniowe i kontrolne, mające na celu utrzymywanie w sprawności systemu obronnego państwa, w tym zapewnienie funkcjonowania systemu powiadamiania i alarmowania oraz systemu stałych dyżurów;
- 2) przygotowawcze do uruchomienia systemu obronnego do reagowania na zewnętrzne zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
- 3) przygotowawcze do podwyższenia gotowości obronnej państwa do stanu pełnej gotowości obronnej państwa;
- 4) mające na celu przeciwdziałanie i usuwanie skutków zagrożeń hybrydowych o charakterze militarnym i niemilitarnym prowadzonych w formie jawnej lub skrytej, mających w szczególności charakter ataków cybernetycznych, działań dezinformacyjnych, presji ekonomicznej, użycia nieregularnych grup zbrojnych lub wojsk regularnych, ukierunkowanych na osiągnięcie celów politycznych lub militarnych.

3. W przypadku zewnętrznego zagrożenia państwa, w tym zagrożenia bezpośredniego, gdy nie wprowadzono stanu wojennego, w stanie stałej gotowości obronnej państwa możliwe

jest uruchamianie wybranych elementów systemu obronnego na zasadach określonych w Planie Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej.

4. W stanie stałej gotowości obronnej państwa Minister Obrony Narodowej może polecić rozpoczęcie przygotowań do uruchomienia wojennego systemu dowodzenia Siłami Zbrojnymi, zgodnie z narodowymi planami użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa. Uruchomienie wojennego systemu dowodzenia Siłami Zbrojnymi następuje po mianowaniu Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych.

Art. 15. 1. Stan stałej gotowości obronnej państwa podwyższa się do stanu pełnej gotowości obronnej państwa w celu przeciwdziałania zewnętrznym zagrożeniom państwa, w szczególności odparcia zbrojnej napaści na terytorium państwa lub gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji.

2. W stanie pełnej gotowości obronnej państwa realizuje się w szczególności zadania umożliwiające pełne rozwinięcie systemu obronnego państwa do odparcia zbrojnej napaści na terytorium państwa lub gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji.

Art. 16. 1. Do zadań Rady Ministrów należy utrzymywanie stałej gotowości obronnej państwa, przekazywanie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej informacji o decyzjach i stanie realizacji zadań dotyczących gotowości obronnej państwa oraz wnioskowanie do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o jej podwyższanie w przypadku, o którym mowa w art. 15 ust. 1, oraz o jej obniżaniu stosownie do zmniejszania stopnia zagrożenia.

2. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej postanawia, na wniosek Rady Ministrów, o wprowadzeniu albo zmianie określonego stanu gotowości obronnej państwa.

3. Uruchomienie systemu obronnego państwa następuje z chwilą wejścia w życie postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o podwyższeniu stanu gotowości obronnej państwa.

4. Rada Ministrów uruchamia zadania związane z podwyższaniem gotowości obronnej państwa, w tym dotyczące:

- 1) sprawdzenia elementów systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa;
- 2) aktualizacji planów i procedur;
- 3) przeglądu zasobów osobowych i materialowych.

5. Realizację zadań związanych z podwyższaniem gotowości obronnej państwa koordynuje odpowiednio Prezes Rady Ministrów, ministrowie, wojewodowie, starostowie i prezydenci miast na prawach powiatów, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 8 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.

6. W sytuacjach, o których mowa w art. 14 ust. 3 i art. 15. ust. 1, realizuje się zadania określone w Planie Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem pierwszeństwa zadań wykonywanych w ramach zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych i wojsk sojusznicznych, w tym podnoszenia gotowości bojowej Sił Zbrojnych oraz uruchamiania systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym.

Art. 17. 1. Na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa, w stanie stałej gotowości obronnej państwa, tworzy się system stałych dyżurów.

2. Organizacja i funkcjonowanie systemu stałych dyżurów polega na zapewnieniu ciągłości przekazywania decyzji i zadań wynikających ze stanów gotowości obronnej państwa, w tym zadań ujętych w Planie Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej.

3. System stałych dyżurów organizuje się przy wykorzystaniu dostępnych sił i środków w ramach dotychczasowych struktur organu tworzącego stały dyżur.

4. W administracji rządowej i samorządowej system stałych dyżurów tworzą:

- 1) Prezes Rady Ministrów – na potrzeby przekazywania decyzji i zadań, o których mowa w ust. 2 – ministrom, przewodniczącym komitetów, którzy wchodzi w skład Rady Ministrów, centralnym organom administracji rządowej podległym lub nadzorowanym przez Prezesa Rady Ministrów, kierownikom podległych i nadzorowanych jednostek organizacyjnych oraz wojewodom;
- 2) ministrowie – na potrzeby przekazywania decyzji i zadań, o których mowa w ust. 2 – kierownikom podległych i nadzorowanych jednostek organizacyjnych, centralnym organom administracji rządowej podległym lub nadzorowanym przez ministrów oraz przedsiębiorcom realizującym zadania obronne na rzecz administracji rządowej znajdującym się w kompetencjach ministrów;
- 3) centralne organy administracji rządowej podległe lub nadzorowane przez Prezesa Rady Ministrów lub ministrów na potrzeby przekazywania decyzji i zadań, o których mowa w ust. 2 – kierownikom podległych i nadzorowanych jednostek organizacyjnych;
- 4) wojewodowie – na potrzeby przekazywania decyzji i zadań, o których mowa w ust. 2 – marszałkom województw, starostom i prezydentom miast na prawach powiatu oraz organom niezespólonej administracji rządowej, kierownikom zespolonych służb,

inspekcji i straży wojewódzkich, kierownikom podległych i nadzorowanych jednostek organizacyjnych, przedsiębiorcom, jeżeli nie znajdują się oni we właściwości ministrów, o których mowa w pkt 2, oraz innym jednostkom organizacyjnym i organizacjom pozarządowym wykonującym zadania obronne, mających swoją siedzibę na terenie województwa;

- 5) marszałkowie województw – na potrzeby przekazywania decyzji i zadań, o których mowa w ust. 1 – kierownikom podległych i nadzorowanych jednostek organizacyjnych, w tym tworzonym i zarządzanym przez samorząd województwa podmiotom leczniczym, jednostkom oświaty oraz instytucjom realizującym zadania w zakresie zarządzania drogami publicznymi oraz infrastrukturą kolejową, znajdujących się na terenie województwa;
- 6) starostowie i prezydenci miast na prawach powiatów – na potrzeby przekazywania decyzji i zadań, o których mowa w ust. 1 – wójtom (burmistrzom, prezydentom miast), kierownikom podległych i nadzorowanych jednostek organizacyjnych, innym jednostkom organizacyjnym i organizacjom pozarządowym wykonującym zadania obronne, mających swoją siedzibę na terenie powiatu;
- 7) wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) – na potrzeby przekazywania decyzji i zadań, o których mowa w ust. 1 – kierownikom podległych i nadzorowanych gminnych i miejskich jednostek organizacyjnych.

5. System stałych dyżurów organizowany jest również przez:

- 1) Marszałka Sejmu – na potrzeby przekazywania informacji oraz decyzji pomiędzy Marszałkiem Sejmu a Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkiem Senatu i Prezesem Rady Ministrów;
- 2) Marszałka Senatu – na potrzeby przekazywania informacji oraz decyzji pomiędzy Marszałkiem Senatu a Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkiem Sejmu i Prezesem Rady Ministrów;
- 3) Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego – na potrzeby przekazywania informacji oraz decyzji pomiędzy Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej a Marszałkiem Sejmu, Marszałkiem Senatu, Prezesem Rady Ministrów oraz ministrami.

Rozdział 4

Planowanie operacyjne i reagowanie obronne

Art. 18. 1. Polityczno-Strategiczna Dyrektywa Obronna Rzeczypospolitej Polskiej jest dokumentem wykonawczym do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego.

2. W Polityczno-Strategicznej Dyrektywie Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej określa się w szczególności:

- 1) strategiczną analizę środowiska bezpieczeństwa i jego charakterystykę;
- 2) główne zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
- 3) strategiczne partnerstwo i relacje z koalicjantami i sojusznikami;
- 4) sytuacje planistyczne, zamiary reagowania obronnego i priorytety obronne, z uwzględnieniem układu militarnego i pozamilitarnego;
- 5) ogólne zadania dla elementów systemu obronnego, realizowane w poszczególnych sytuacjach planistycznych;
- 6) cele polityczne precyzujące dążenia wynikające z interesów narodowych i celów strategicznych określonych w strategii bezpieczeństwa narodowego, będące podstawą do sformułowania celów militarnych;
- 7) polityczny pożądany stan końcowy zakończenia operacji obronnej uwzględniający, w szczególności uwarunkowania dyplomatyczne, ekonomiczne, socjalne i humanitarne;
- 8) polityczne środki ciężkości identyfikujące, w szczególności zdolności i zasoby decydujące o osiągnięciu celów politycznych w kontekście możliwości, wymagań i zagrożeń;
- 9) ogólne zasady przeprowadzania przeglądów, aktualizacji i zatwierdzania narodowych planów użycia Sił Zbrojnych celem zapewnienia utrzymania ich wykonywalności i realności zawartych w nich zadań oraz wskazania przypadków i zakresu, w których przeprowadzenie aktualizacji nie wymaga ponownego zatwierdzania tych dokumentów przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, o czym jest informowany;
- 10) wytyczne do opracowania narodowych planów użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa oraz ich koncepcji, a także Planu Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Narodowe plany użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa oraz Plan Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej opracowuje się na podstawie Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Projekt Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej podlega uzgodnieniu z Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej za pośrednictwem Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego.

Art. 19. 1. Jeżeli sytuacja bezpieczeństwa państwa wymaga pilnych zmian w Polityczno-Strategicznej Dyrektywie Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej, Minister Obrony Narodowej występuje do Prezesa Rady Ministrów o wprowadzenie tych zmian.

2. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może dokonać zmian, o których mowa w ust. 1, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, w drodze postanowienia.

Art. 20. 1. Plan Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej jest dokumentem planistycznym dla organów administracji publicznej opracowywanym w stanie stałej gotowości obronnej państwa, w celu przygotowania do reagowania na zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa.

2. Plan Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej określa w szczególności:

- 1) ocenę zewnętrznych zagrożeń bezpieczeństwa państwa w odniesieniu do poszczególnych działów administracji objętych planowaniem operacyjnym;
- 2) zamiar reagowania obronnego;
- 3) zestaw lub zestawy zadań operacyjnych przeznaczonych do wykonania przez właściwe organy, terminy i zidentyfikowane ryzyka w realizacji poszczególnych zadań operacyjnych oraz podmioty wiodące i podmioty współuczestniczące w ich realizacji;
- 4) przedsięwzięcia i procedury dotyczące podwyższania gotowości obronnej państwa;
- 5) przedsięwzięcia i procedury związane z przygotowaniem i funkcjonowaniem systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa;
- 6) założenia przyjęte w ramach przedsięwzięć systemu zarządzania kryzysowego wynikające z członkostwa Rzeczypospolitej Polski w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego.

3. Plan Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej sporządza Minister Obrony Narodowej w uzgodnieniu ze wskazanymi przez Prezesa Rady Ministrów organami, stosownie do ich właściwości, oraz z:

- 1) Szefem Biura Bezpieczeństwa Narodowego;
- 2) Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
- 3) Szefem Agencji Wywiadu.

4. Plan Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej zatwierdza Prezes Rady Ministrów.

5. Na podstawie Planu Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej organy administracji publicznej obowiązane są do opracowania planów operacyjnych.

6. Uruchomienie zadań wynikających z Planu Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej następuje na podstawie decyzji Prezesa Rady Ministrów.

Art. 21. W ramach procesu opracowania narodowych planów użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, Szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego zostaje zapoznany z koncepcjami zatwierdzonymi przez Ministra Obrony Narodowej dla sytuacji planistycznych określonych w Polityczno-Strategicznej Dyrektywie Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 22. 1. Narodowe plany użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa opracowuje się na podstawie koncepcji, o których mowa w art. 21, w przypadku gdy opracowanie koncepcji zostało przewidziane w Polityczno-Strategicznej Dyrektywie Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Narodowe plany użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa zawierają rozwiązania planistyczne dotyczące prowadzenia operacji obronnej, ze szczególnym uwzględnieniem strategicznego rozwinięcia Sił Zbrojnych, podejmowania decyzji dotyczących ich użycia, sposobu prowadzenia obrony oraz współdziałania i zabezpieczenia z uwzględnieniem wsparcia przez organy administracji publicznej, a także rozwiązań przyjętych w planach obronnych Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego.

3. Celem zapewnienia wykonywalności narodowych planów użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa, plany te podlegają stałym przeglądom i aktualizacji stosownie do zmian w środowisku bezpieczeństwa, struktur organizacyjnych i dowodzenia w Siłach Zbrojnych oraz do zidentyfikowanych nowych zagrożeń.

Art. 23. 1. W przypadku wystąpienia bezpośredniego zewnętrznego zagrożenia państwa Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, wydaje postanowienie o:

- 1) mobilizacji;
- 2) użyciu Sił Zbrojnych.

2. We wniosku, o którym mowa w ust. 1, określa się w szczególności:

- 1) narodowy plan użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa, który przekształca się, z dniem wejścia w życie postanowienia, o którym mowa w ust. 1, w plan operacji obronnej;

- 2) dzień, w którym plan operacji obronnej staje się podstawą do realizacji zaplanowanych zadań;
- 3) dzień rozpoczęcia mobilizacji i jej zakres;
- 4) uzasadnienie wniosku.

Art. 24. 1. Stałe plany obrony opracowuje się dla sytuacji określonych w art. 25 ust. 1, w celu przeciwdziałania zagrożeniom wymagającym podjęcia natychmiastowych działań w stanie stałej gotowości obronnej państwa lub w stanie pełnej gotowości obronnej państwa, lub gdy wynika to z porozumień międzynarodowych.

2. W stałych planach obrony określa się w szczególności:

- 1) wydzielone oddziały lub pododdziały Sił Zbrojnych;
- 2) planowane zadania dla wydzielonych oddziałów lub pododdziałów Sił Zbrojnych.

3. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, w drodze postanowienia, zatwierdza stałe plany obrony, o których mowa w ust. 1.

4. Stałe plany obrony stanowią podstawę do opracowania planów działania zatwierdzanych przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 25. 1. Oddziały lub pododdziały Sił Zbrojnych mogą zostać wydzielone, przemieszczone lub użyte w rejonie zagrożenia w przypadku:

- 1) koncentracji pododdziałów wojsk obcych lub niezidentyfikowanych uzbrojonych formacji w rejonie granicy państwa w sile pozwalającej na przeprowadzenie bezpośredniego ataku;
- 2) nieuprawnionego przekroczenia granicy państwa przez pododdziały wojsk obcych lub niezidentyfikowane uzbrojone formacje;
- 3) ostrzelania terytorium państwa przez obce wojska lub niezidentyfikowane uzbrojone formacje;
- 4) potrzeby współdziałania Sił Zbrojnych z wojskami sojusznicznymi na terytorium państwa z uwagi na zidentyfikowane zagrożenia, gdy wynika to z porozumień międzynarodowych.

2. W ramach działań, o których mowa w ust. 1, w stanie stałej gotowości obronnej państwa, nie prowadzi się mobilizacji i podnoszenia gotowości bojowej jednostek Sił Zbrojnych.

3. Siłami Zbrojnymi wydzielonymi do działań, o których mowa w ust. 1, dowodzi osoba wskazana przez Ministra Obrony Narodowej.

4. Wydzielenie i użycie Sił Zbrojnych, o którym mowa w ust. 1 następuje z uwzględnieniem utrzymania zdolności operacyjnej jednostek Sił Zbrojnych do realizacji konstytucyjnych zadań. Ocena w tym zakresie pozostaje w zakresie właściwości Ministra Obrony Narodowej.

5. Minister Obrony Narodowej w przypadkach, o których mowa w ust. 1, może wydać decyzję w sprawie wydzielenia i przemieszczenia w rejon zagrożenia oddziałów lub pododdziałów Sił Zbrojnych, o której niezwłocznie informuje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

6. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, może wydać postanowienie o użyciu Sił Zbrojnych w przypadkach, o których mowa w ust. 1.

7. Wniosek, o którym mowa w ust. 6, zawiera w szczególności:

- 1) nazwę stałego planu obrony;
- 2) uzasadnienie potrzeby użycia wydzielonych oddziałów lub pododdziałów Sił Zbrojnych oraz wskazanie rejonu działań;
- 3) nazwę oraz planowaną liczebność wydzielonych oddziałów lub pododdziałów Sił Zbrojnych planowanych do realizacji zadań;
- 4) planowany okres, w trakcie którego wydzielone oddziały lub pododdziały Sił Zbrojnych będą mogły przebywać w rejonie działań.

8. Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w ust. 6, określa:

- 1) ogólny cel działania oddziałów lub pododdziałów Sił Zbrojnych;
- 2) planowany rejon działań oddziałów lub pododdziałów Sił Zbrojnych;
- 3) planowany czas prowadzenia działań oddziałów lub pododdziałów Sił Zbrojnych w rejonie;

9. Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w ust. 6, podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

10. Po ogłoszeniu postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w ust. 6, lub po ogłoszeniu decyzji Ministra Obrony Narodowej, o której mowa w art. 26 ust. 1, osoba, o której mowa w ust. 3, określa szczegółowy zakres użycia środków przymusu bezpośredniego, broni i innego uzbrojenia zgodnie z art. 11 ust. 4a-4e ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.

11. Minister Obrony Narodowej niezwłocznie powiadamia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o przebiegu i zakończeniu prowadzonych działań, realizowanych na podstawie postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w ust. 6.

Art. 26. 1. W przypadku niecierpiącym zwłoki Minister Obrony Narodowej może podjąć decyzję o użyciu Sił Zbrojnych w przypadkach, o których mowa w art. 25 ust. 1.

2. Decyzja, o której mowa w ust. 1, określa:

- 1) ogólny cel działania oddziałów lub pododdziałów Sił Zbrojnych;
- 2) planowany rejon działań oddziałów lub pododdziałów Sił Zbrojnych;
- 3) planowany czas prowadzenia działań oddziałów lub pododdziałów Sił Zbrojnych.

3. Decyzja, o której mowa w ust. 1, podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Minister Obrony Narodowej podejmując decyzję, o której mowa w ust. 1, niezwłocznie powiadamia o niej Prezesa Rady Ministrów, oraz występuje z wnioskiem do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o jej zatwierdzenie. Przepis art. 25 ust. 7 stosuje się odpowiednio.

5. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej niezwłocznie wydaje postanowienie o zatwierdzeniu lub uchyleniu decyzji, o której mowa w ust. 1. Postanowienie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

6. Minister Obrony Narodowej niezwłocznie powiadamia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o przebiegu i zakończeniu prowadzonych działań, realizowanych na podstawie decyzji, o której mowa w ust. 1.

Art. 27. 1. Wojska Obrony Cyberprzestrzeni mogą prowadzić działania w celu obrony przed niepożądanymi działaniami w cyberprzestrzeni, w szczególności podejmowanym próbom:

- 1) uzyskania dostępu do informacji przez podłączanie się do sieci telekomunikacyjnej lub przełamywania lub omijania elektronicznych, magnetycznych, informatycznych lub innych szczególnych jej zabezpieczeń;
- 2) niszczenia, uszkodzania, usuwania lub zmieniania w systemach teleinformatycznych zapisu istotnej informacji lub uniemożliwiania albo znacznego utrudniania zapoznania się z nią;

- 3) niszczenia, uszkodzenia, usuwania, zmieniania lub utrudniania dostępu do danych informatycznych lub zakłócania w istotnym stopniu lub uniemożliwiania automatycznego przetwarzania, gromadzenia lub przekazywania takich danych;
- 4) niszczenia, uszkodzenia, usuwania, zmieniania lub utrudniania dostępu do danych informatycznych o szczególnym znaczeniu dla obronności kraju, funkcjonowania administracji rządowej lub innego organu państwowego, lub zakłócania, lub uniemożliwiania automatycznego przetwarzania, gromadzenia lub przekazywania takich danych;
- 5) zakłócania pracy systemu teleinformatycznego przez transmisję, zniszczenie, usunięcie, uszkodzenie, utrudnienie dostępu lub zmianę danych informatycznych;
- 6) wykorzystania programów lub haseł komputerowych albo innych danych umożliwiających dostęp do informacji przechowywanych w systemie informatycznym, systemie teleinformatycznym lub sieci telekomunikacyjnej, w celu realizacji działań, o których mowa w pkt 1–5.

2. Stały plan obrony dla działań, o których mowa w ust. 1, jest opracowany przez Dowódcę Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni i zatwierdzany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, w drodze postanowienia.

3. W stałym planie obrony, o którym mowa w ust. 2, określa się, w szczególności:

- 1) zakres niezbędnych do przeprowadzenia działań w cyberprzestrzeni, prowadzonych w ramach aktywnej obrony, z uwzględnieniem wykorzystania elementów lub zasobów cyberprzestrzeni zlokalizowanych na terytorium państwa lub poza jego granicami, oraz skutków tych działań;
- 2) kluczowe z punktu widzenia Sił Zbrojnych elementy i zasoby cyberprzestrzeni możliwe do wykorzystania lub planowane do aktywnej obrony w ramach prowadzonych działań;
- 3) zadania żołnierzy oraz pracowników Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni w ramach działań z zakresu aktywnej obrony realizowanych na terytorium państwa lub poza jego granicami;
- 4) sposób i tryb dokumentowania przeprowadzonych działań w cyberprzestrzeni z zakresu aktywnej obrony.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, wykaz elementów i zasobów cyberprzestrzeni kluczowych z punktu widzenia Sił Zbrojnych, uwzględniając konieczność zapewnienia niezakłóconego działania Sił Zbrojnych oraz podmiotów realizujących zadania w zakresie obronności.

5. Minister Obrony Narodowej, na wniosek Dowódcy Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni, podejmuje decyzję w sprawie uruchomienia działań, o których mowa w ust. 1.

6. Dowódca Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni wnioskując o wydanie decyzji, o której mowa w ust. 5, uwzględnia rodzaj i zakres działań niezbędnych do realizacji przez Wojska Obrony Cyberprzestrzeni, poziom zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa oraz wynikające z niego potrzeby odnośnie szybkości przeciwdziałania.

7. Po wydaniu decyzji, o której mowa w ust. 5, żołnierze i pracownicy Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni:

- 1) stosują adekwatne do zaistniałego zagrożenia, środki przeciwdziałania w postaci blokowania lub dezaktywacji nieuprawnionych działań, w tym blokowania lub dezaktywacji wykorzystywanego do ich realizacji oprogramowania;
- 2) dokładają należytej staranności w wyborze sposobu oddziaływania na elementy cyberprzestrzeni stanowiące cudzą własność, biorąc pod uwagę zagrożenie jakie stanowią dla bezpieczeństwa państwa oraz wynikające z niego potrzeby odnośnie szybkości przeciwdziałania działaniom, o których mowa w ust. 1.

8. Dowódca Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni informuje niezwłocznie Ministra Obrony Narodowej o przebiegu i zakończeniu działań, o których mowa w ust. 1

9. Dowódca Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni, w celu realizacji działań, o których mowa w art. 23 ust. 2 pkt 4–7 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, może podejmować współpracę, z właściwymi w tym przedmiocie, wojskami obcymi, organami i służbami, w tym służbami specjalnymi, innych państw oraz organizacjami międzynarodowymi. Podjęcie współpracy może nastąpić po uzyskaniu zgody Prezesa Rady Ministrów, wydanej na wniosek Dowódcy Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni, po uzgodnieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

10. Minister Obrony Narodowej niezwłocznie powiadamia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o przebiegu i zakończeniu prowadzonych działań, o których mowa w ust. 1.

Rozdział 5

Zmiany w przepisach

Art. 28. W ustawie z dnia 1 grudnia 1961 r. o izbach morskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 159) w art. 2 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Sprawy wypadków morskich, w których uczestniczyły jednostki pływające Marynarki Wojennej, Straży Granicznej lub Policji, izby morskie rozpoznają, w odniesieniu do tych jednostek, za zgodą odpowiednio Dowódcy Marynarki Wojennej, Komendanta Głównego Straży Granicznej lub Komendanta Głównego Policji.”.

Art. 29. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2023 r. poz. 171, z późn. zm.²⁾) w art. 18 po ust. 6 dodaje się ust. 6a w brzmieniu:

„6a. Oddziałami i pododdziałami Sił Zbrojnych użytymi do pomocy oddziałom i pododdziałom Policji dowodzi dowódca wyznaczony przez Ministra Obrony Narodowej.”.

Art. 30. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 295 oraz z 2023 r. poz. 1114 i 1489) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 7 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Zadania Ministra Obrony Narodowej w zakresie ochrony granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej wykonuje Dowódca Sił Powietrznych.”;

2) użyte w art. 18a ust. 1, 1a i 3a, w art. 18b ust. 3, w art. 18bc ust. 2, w art. 18bd ust. 2, w art. 18bf, w art. 18 bg ust. 1, w art. 18bj ust. 8 i 10, w art. 18bk ust. 2, w art. 18bl ust. 2 oraz w art. 18 bm w różnym przypadku, wyrazy „Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych” zastępuje się użytymi w odpowiednim przypadku wyrazami „Dowódca Sił Powietrznych.”.

Art. 31. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1080 i 1489):

1) w art. 11b w ust. 9 wyrazy „Dowódcą Operacyjnym Rodzajów Sił Zbrojnych” zastępuje się wyrazami „dowódcą wyznaczonym przez Ministra Obrony Narodowej”;

2) w art. 11c w ust. 5 wyrazy „art. 11 ust. 4” zastępuje się wyrazami „art. 11 ust. 4–4e”.

Art. 32. W ustawie z dnia 16 marca 1995 r. o zapobieganiu zanieczyszczeniu morza przez statki (Dz. U. z 2023 r. poz. 1072) w art. 23b ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Kompetencje dyrektora urzędu morskiego, o którym mowa w ust. 3, w stosunku do planów, o których mowa w ust. 4, wykonuje Dowódca Marynarki Wojennej.”.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 2600 oraz z 2023 r. poz. 185, 240, 289, 347, 535, 641 i 1088).

Art. 33. W ustawie z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 1438) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 w ust. 1 uchyla się pkt 4;

2) w art. 5 w ust. 1:

a) uchyla się pkt 4,

b) dodaje pkt 5–7 w brzmieniu:

„5) Dowódca Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni;

6) Dowódca Komponentu Wojsk Specjalnych;

7) Dowódca Komponentu Wojsk Medycznych.”;

3) art. 6 otrzymuje brzmienie:

Art. 6. 1. W czasie pokoju Minister Obrony Narodowej kieruje działalnością rodzajów Sił Zbrojnych przy pomocy Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

2. W czasie pokoju Szefowi Sztabu Generalnego Wojska Polskiego podlega Dowódca Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych i Szef Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych.

3. Po mianowaniu i przejęciu dowodzenia przez Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych podlegają mu bezpośrednio:

1) Dowódca Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych;

2) Szef Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych;

3) dowódcy, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 5–7.”;

4) w art. 7a ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego do czasu mianowania Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i przejęcia przez niego dowodzenia dowodzi Siłami Zbrojnymi przy pomocy Dowódcy Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych oraz Szefa Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych.”;

5) w art. 8 ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dowodzenie Siłami Zbrojnymi, z wyłączeniem Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni, Wojsk Specjalnych, Wojsk Medycznych;”.

Art. 34. W ustawie z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium oraz zasadach udzielania pomocy wojskom sojusznicznym i organizacjom międzynarodowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 807) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 3a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zgodę na pobyt wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach wzmocnienia wojskowego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej lub wojsk Państw-Stron Traktatu Północnoatlantyckiego przez stronę wysyłającą w działaniach wojskowych prowadzonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i polskich obszarach morskich w czasie pokoju wydaje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Ministra Obrony Narodowej skierowany po uzyskaniu zgody Prezesa Rady Ministrów.”;

2) art. 23d otrzymuje brzmienie:

„Art. 23d. Dowódcy rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódca Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni, Dowódca Komponentu Wojsk Medycznych, Szef Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych oraz inni dyrektorzy (dowódcy, szefowie, komendanci) komórek i jednostek organizacyjnych resortu obrony narodowej realizują zadania HNS.”.

Art. 35. W ustawie z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 1173) w art. 43d ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Komendant Główny Straży Granicznej, Szef Krajowej Administracji Skarbowej, Komendant Główny Policji, Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, Główny Inspektor Transportu Drogowego, dowódcy rodzajów Sił Zbrojnych, Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szef Agencji Wywiadu, Szef Służby Wywiadu Wojskowego oraz Komendant Służby Ochrony Państwa zapewniają szkolenie, o którym mowa w ust. 1, podległym im funkcjonariuszom, pracownikom lub żołnierzom, którzy mogą zetknąć się ze źródłami niekontrolowanymi w związku z pełnioną służbą lub wykonywaną pracą.”.

Art. 36. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2023 poz. 1266) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 w ust. 2 dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

„8) osób przebywających w rejonie działań, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy z dnia o działaniach organów władzy państwowej na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa (Dz. U. poz.)”;

2) w art. 4 po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Przy realizacji zadania, o którym mowa w art. 3 ust. 2 pkt 8, żołnierzom Żandarmerii Wojskowej przysługują dodatkowo uprawnienia, o których mowa w:

- 1) art. 11 ust. 1 pkt 5c-5e i pkt 13-14 oraz art. 11d ust. 2 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1080),
- 2) art. 18a ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 poz. 171).

- przy czym stosowanie środków przymusu bezpośredniego, broni i innego uzbrojenia odbywa się na zasadach określonych w art. 11 ust. 4–4e ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.”.

Art. 37. W ustawie z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1235, 1715, 1846, 2185, 2642 oraz z 2023 r. poz. 1489) w art. 149a w ust. 1 wyrazy „Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych” zastępuje się wyrazami „Dowódcy Sił Powietrznych”.

Art. 38. W ustawie z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2091) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 10 w ust. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) zatwierdza, na wniosek Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych, zmiany w narodowych planach użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny lub zmiany w planie operacji obronnej, o którym mowa w art. 23 ust. 2 ustawy z dnia r. o działaniach organów władzy państwowej na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa (Dz. U. poz. ...);”;

2) w art. 16 w ust. 2 po wyrazach „obrony państwa” dodaje się wyrazy „lub planem operacji obronnej, o którym mowa w art. 23 ust. 2 ustawy z dnia r. o działaniach organów władzy państwowej na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa.”.

Art. 39. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2023 r. poz. 81) w art. 10:

1) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) z Szefem Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Obrony Narodowej oraz dowódcami rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcą Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni, Dowódcą Komponentu Wojsk Specjalnych, Dowódcą Komponentu Wojsk Medycznych, Szefem

Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, dowódcami garnizonów wojskowych i jednostek wojskowych”;

2) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, zakres i tryb współdziałania SKW i SWW z Szefem Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Obrony Narodowej oraz dowódcami rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcą Komponentu Wojsk Specjalnych, Dowódcą Komponentu Wojsk Medycznych, Dowódcą Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni, Szefem Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, dowódcami garnizonów wojskowych i jednostek wojskowych.”.

Art. 40. W ustawie z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1433 i 1489) w art. 27² ust. 5 pkt 3 wyrazy „Dowódcę Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych” zastępuje się wyrazami „Dowódcę Marynarki Wojennej”.

Art. 41. W ustawie z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim (Dz.U. z 2022 r. poz. 515, 1604, 2185 i 2687 oraz z 2023 r. poz. 261) w art. 121 w ust. 4 wyrazy „Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych” zastępuje się wyrazami „Dowódca Marynarki Wojennej”.

Art. 42. W ustawie z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2632 oraz z 2023 r. poz. 1489) w art. 22:

1) po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

„5a. Oddziałami i pododdziałami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej użytymi do pomocy oddziałom i pododdziałom Policji dowodzi Dowódca Komponentu Wojsk Specjalnych.”;

2) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Oddziały i pododdziały Wojsk Specjalnych użyte do pomocy oddziałom lub pododdziałom Policji mogą użyć i wykorzystać w działaniach kontrterrorystycznych środki przymusu bezpośredniego i broń palną w sposób przewidziany w art. 11 ust. 4–4e ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 2305 oraz z 2023 r. poz. 347 i 641), z uwzględnieniem dopuszczalności użycia broni palnej w przypadkach określonych w art. 23 ust. 1.”.

Art. 43. W ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 2305 oraz z 2023 r. poz. 347 i 641) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 21 otrzymuje brzmienie:

„21) planach operacyjnych - należy przez to rozumieć dokumenty planistyczne, opracowywane w stanie stałej gotowości obronnej państwa, na podstawie Planu Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w art. 21 ust. 1. ustawy z dnia r. o działaniach organów władzy państwowej na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa (Dz. U. poz. ...), w ramach planowania polegającego na ustalaniu czynności dotyczących przygotowania i działania organów administracji publicznej i przedsiębiorców oraz innych podmiotów, w tym podmiotów niebędących przedsiębiorcami, w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa lub w czasie wojny;”;

2) w art. 11 po ust. 4 dodaje się ust. 4a–4e w brzmieniu:

„4a. Żołnierze realizujący swoje zadania w czasie pokoju mają prawo stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni i innego uzbrojenia:

- 1) w celu odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność osoby oraz w celu przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu;
- 2) przeciwko osobie niepodporządkowującej się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie może zagrozić życiu, zdrowiu lub wolności osoby;
- 3) przeciwko osobie, która usiłuje bezprawnie, przemocą odebrać broń żołnierzowi lub innej osobie uprawnionej do posiadania broni;
- 4) w celu odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na Siły Zbrojne oraz obiekty i urządzenia ważne dla Sił Zbrojnych;
- 5) w celu odparcia zamachu na mienie, stwarzającego jednocześnie bezpośrednie zagrożenie życia, zdrowia lub wolności osoby;
- 6) w bezpośrednim pościgu za osobą, wobec której stosowanie środków przymusu bezpośredniego, użycie broni i innego uzbrojenia było dopuszczalne w przypadkach określonych w pkt 1–5;
- 7) w celu ujęcia osoby, o której mowa w pkt 2-3 i 6, jeżeli schroniła się w miejscu trudno dostępnym, a z okoliczności towarzyszących wynika, że może użyć broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, których użycie zagrozić może życiu, zdrowiu lub wolności osoby;
- 8) w celu ujęcia lub udaremnienia ucieczki osoby zatrzymanej, jeżeli:

- a) istnieje uzasadnione podejrzenie, że osoba zatrzymana może użyć broni palnej, materiałów wybuchowych lub niebezpiecznego narzędzia,
- b) zatrzymanie nastąpiło w związku z uzasadnionym podejrzeniem lub stwierdzeniem popełnienia czynów, o których mowa w pkt 1-7.

4b. Żołnierze, o których mowa w ust. 4a, mają prawo do wyprzedzającego stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni, innego uzbrojenia oraz wszelkich innych dozwolonych prawem międzynarodowym środków dla zapewnienia samoobrony, ochrony sprzętu i miejsca stacjonowania.

4c. W działaniach oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych stosowanie środków przymusu bezpośredniego, użycie broni i innego uzbrojenia może nastąpić tylko na rozkaz dowódcy jako szczególny i ostateczny środek.

4d. Użycie broni i innego uzbrojenia powinno następować w sposób i z natężeniem proporcjonalnym do zagrożenia, wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę i nie narażać innych osób, a w szczególności osób postronnych, na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia. O ile sytuacja na to pozwala oraz nie wynika to wprost z celu realizacji zadania, użycie broni i innego uzbrojenia przeciwko osobie nie powinno zmierzać do pozbawienia jej życia.

4e. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia, sposób oraz tryb dokumentowania o zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego oraz użycia broni i innego uzbrojenia przez Siły Zbrojne, mając na uwadze cel ich użycia, zasady określone w wiążących Rzeczpospolitą Polską ratyfikowanych umowach międzynarodowych oraz międzynarodowym prawie zwyczajowym, a także konieczność zapewnienia niezbywalnego prawa do samoobrony.”;

3) w art. 15:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Dowódcami rodzajów Sił Zbrojnych są: Dowódca Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych, zwany dalej „Dowódcą Sił Połączonych”, Dowódca Wojsk Lądowych, Dowódca Sił Powietrznych, Dowódca Marynarki Wojennej oraz Dowódca Wojsk Obrony Terytorialnej.”,

b) w ust. 4 w pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje pkt 3 w brzmieniu:

„3) Wojska Medyczne jako specjalistyczny komponent Sił Zbrojnych właściwy w zakresie zabezpieczenia medycznego wojsk”.

4) po art. 19 dodaje się art. 19a-19e w brzmieniu:

„Art. 19a. 1. Dowódca Sił Połączonych jest właściwy w zakresie dowodzenia na poziomie operacyjnym podległą częścią Sił Zbrojnych.

2. Do zakresu działania Dowódcy Sił Połączonych należy w szczególności:

- 1) udział w procesie planowania operacyjnego na poziomie strategicznym oraz przy opracowaniu organizacji i zasad funkcjonowania wojennego systemu dowodzenia Siłami Zbrojnymi;
- 2) przekształcanie zamiarów i celów strategicznych, w ramach opracowywanych koncepcji i planów na poziomie operacyjnym, w cele i zadania operacyjne dla sił podległych i podporządkowanych;
- 3) planowanie i organizowanie mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia sił podległych i podporządkowanych;
- 4) zapewnienie i nadzór nad utrzymywaniem zdolności operacyjnych oraz wymaganych wskaźników gotowości mobilizacyjnej i bojowej w podległych związkami organizacyjnymi i jednostkami wojskowymi
- 5) organizowanie zadań z obszaru logistyki wojskowej w podległych związkach organizacyjnych i jednostkach wojskowych;
- 6) planowanie, organizowanie i prowadzenie działań połączonych oraz dowodzenie siłami podległymi i podporządkowanymi;
- 7) przygotowanie stanowiska Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych;
- 8) szkolenie podległych organów dowodzenia rodzajami Sił Zbrojnych oraz ich zgrywanie ze związkami organizacyjnymi i jednostkami wojskowymi Sił Zbrojnych;
- 9) koordynowanie realizacji programu rozwoju Sił Zbrojnych przez jednostki podległe;
- 10) koordynowanie realizacji zadań wynikających z Celów Sił Zbrojnych NATO, właściwych dla podległych związków organizacyjnych i jednostek wojskowych;
- 11) koordynowanie realizacji zadań wynikających obowiązków państwa wysyłającego, realizowanego przez Siły Zbrojne;
- 12) zarządzanie i przeprowadzanie kontroli w podległych jednostkach wojskowych i związkach organizacyjnych na zasadach i w trybie określonych w przepisach ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224);
- 13) współpraca z innymi organami i podmiotami w sprawach związanych z obronnością państwa.

3. Dowódca Sił Połączonych wykonuje swoje zadania przy pomocy Połączonego Dowództwa Rodzajów Sił Zbrojnych, zwanego dalej „Dowództwem Sił Połączonych”.

4. Dowódcy Sił Połączonych bezpośrednio podlegają: Dowódca Wojsk Lądowych, Dowódca Sił Powietrznych, Dowódca Marynarki Wojennej oraz Dowódca Wojsk Obrony Terytorialnej.

5. Siły podporządkowane są wydzielane przez Ministra Obrony Narodowej lub Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych w przypadku jego powołania i przejęcia przez niego dowodzenia.

6. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, szczegółowy zakres działania, siedzibę i strukturę organizacyjną Dowództwa Sił Połączonych.

Art. 19b. 1. Dowódca Wojsk Lądowych jest właściwy w zakresie dowodzenia na poziomie taktycznym podległą częścią Sił Zbrojnych.

2. Do zakresu działania Dowódcy Wojsk Lądowych należy w szczególności:

- 1) udział w procesie planowania użycia wojsk lądowych w operacjach połączonych;
- 2) przekształcanie celów i zadań operacyjnych, w ramach opracowywanych koncepcji i planów na poziomie taktycznym, w cele i zadania taktyczne dla podległych i czasowo podporządkowanych wojsk;
- 3) planowanie i organizowanie użycia Wojsk Lądowych oraz dowodzenie siłami podległymi i wydzielonych w jego podporządkowanie;
- 4) zapewnienie i nadzór nad utrzymywaniem zdolności operacyjnych oraz wymaganych wskaźników gotowości mobilizacyjnej i bojowej w podległych związkami organizacyjnymi i jednostkami wojskowymi;
- 5) planowanie oraz realizacja mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia Wojsk Lądowych;
- 6) organizacja zadań z obszaru logistyki wojskowej w podległych związkach organizacyjnych i jednostkach wojskowych;
- 7) realizacja programu rozwoju Sił Zbrojnych w części dotyczącej Wojsk Lądowych;
- 8) szkolenie podległych związków organizacyjnych i jednostek wojskowych;
- 9) organizowanie szkolenia rezerw osobowych na potrzeby Wojsk Lądowych;
- 10) przygotowanie sił i środków Wojsk Lądowych do prowadzenia działań w sytuacjach przewidzianych w ustawach i ratyfikowanych umowach międzynarodowych;

- 11) realizowanie zadań wynikających z Celów Sił Zbrojnych NATO w części dotyczącej Wojsk Lądowych;
- 12) zarządzanie i przeprowadzanie kontroli podległych związków organizacyjnych i jednostek wojskowych na zasadach i w trybie określonych w przepisach o kontroli w administracji rządowej.

3. Dowódca Wojsk Lądowych wykonuje swoje zadania przy pomocy Dowództwa Wojsk Lądowych.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, szczegółowy zakres działania, siedzibę i strukturę organizacyjną Dowództwa Wojsk Lądowych.

Art. 19c. 1. Dowódca Sił Powietrznych jest właściwy w zakresie dowodzenia na poziomie taktycznym podległą częścią Sił Zbrojnych.

2. Do zakresu działania Dowódcy Sił Powietrznych należy w szczególności:

- 1) udział w procesie planowania użycia Sił Powietrznych w operacjach połączonych;
- 2) przekształcanie celów i zadań operacyjnych, w ramach opracowywanych koncepcji i planów na poziomie taktycznym, w cele i zadania taktyczne dla podległych i czasowo podporządkowanych wojsk;
- 3) planowanie i organizowanie użycia Sił Powietrznych oraz dowodzenie siłami podległymi i wydzielonych w jego podporządkowanie;
- 4) zapewnienie i nadzór nad utrzymywaniem zdolności operacyjnych oraz wymaganych wskaźników gotowości mobilizacyjnej i bojowej w podległych związkami organizacyjnymi i jednostkami wojskowymi
- 5) planowanie oraz realizowanie mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia Sił Powietrznych;
- 6) wykonywanie zadań Ministra Obrony Narodowej w zakresie ochrony granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej w czasie pokoju lub w czasie wojny;
- 7) organizowanie zadań z obszaru logistyki wojskowej w podległych związkach organizacyjnych i jednostkach wojskowych;
- 8) realizowanie programu rozwoju Sił Zbrojnych w części dotyczącej Sił Powietrznych;
- 9) szkolenie podległych związków organizacyjnych i jednostek wojskowych;
- 10) organizowanie szkolenia rezerw osobowych na potrzeby Sił Powietrznych;

- 11) przygotowanie sił i środków Sił Powietrznych do działań w sytuacjach przewidzianych w ustawach i ratyfikowanych umowach międzynarodowych;
- 12) realizowanie zadań wynikających z Celów Sił Zbrojnych NATO w części dotyczącej Sił Powietrznych;
- 13) zarządzanie i przeprowadzanie kontroli podległych związków organizacyjnych i jednostek wojskowych na zasadach i w trybie określonych w przepisach o kontroli w administracji rządowej.

3. Dowódca Sił Powietrznych wykonuje swoje zadania przy pomocy Dowództwa Sił Powietrznych.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, szczegółowy zakres działania, siedzibę i strukturę organizacyjną Dowództwa Sił Powietrznych.

Art. 19d. 1. Dowódca Marynarki Wojennej jest właściwy w zakresie dowodzenia na poziomie taktycznym podległą częścią Sił Zbrojnych.

2. Do zakresu działania Dowódcy Marynarki Wojennej należy w szczególności:
- 1) udział w procesie planowania użycia Marynarki Wojennej w operacjach połączonych;
 - 2) przekształcanie celów i zadań operacyjnych, w ramach opracowywanych koncepcji i planów na poziomie taktycznym, w cele i zadania taktyczne dla podległych i czasowo podporządkowanych wojsk;
 - 3) planowanie i organizowanie użycia Marynarki Wojennej oraz dowodzenie siłami podległymi i wydzielonych w jego podporządkowanie;
 - 4) zapewnienie i nadzór nad utrzymywaniem zdolności operacyjnych oraz wymaganych wskaźników gotowości mobilizacyjnej i bojowej w podległych związkami organizacyjnymi i jednostkami wojskowymi;
 - 5) planowanie oraz realizowanie mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia Marynarki Wojennej;
 - 6) organizowanie zadań z obszaru logistyki wojskowej w podległych związkach organizacyjnych i jednostkach wojskowych;
 - 7) realizowanie programu rozwoju Sił Zbrojnych w części dotyczącej Marynarki Wojennej;
 - 8) szkolenie podległych związków organizacyjnych i jednostek wojskowych;
 - 9) organizowanie szkolenia rezerw osobowych na potrzeby Marynarki Wojennej;

- 10) przygotowanie sił i środków Marynarki Wojennej do prowadzenia działań w sytuacjach przewidzianych w ustawach i ratyfikowanych umowach międzynarodowych;
- 11) realizowanie zadań wynikających z Celów Sił Zbrojnych NATO w części dotyczącej Marynarki Wojennej;
- 12) zarządzanie i przeprowadzanie kontroli podległych związków organizacyjnych i jednostek wojskowych na zasadach i w trybie określonych w przepisach o kontroli w administracji rządowej;
- 13) przewodniczenie Radzie SAR, o której mowa w art. 121 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim (Dz.U. z 2022 r. poz. 515, 1604, 2185, 2687 oraz z 2023 r. poz. 261) .

3. Dowódca Marynarki Wojennej wykonuje swoje zadania przy pomocy Dowództwa Marynarki Wojennej.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, szczegółowy zakres działania, siedzibę i strukturę organizacyjną Dowództwa Marynarki Wojennej.”;

5) uchyla się art. 20 i art. 21;

6) po art. 23 dodaje się art. 23a i 23b w brzmieniu:

„Art. 23a 1. Dowódca Komponentu Wojsk Specjalnych jest właściwy w zakresie planowania, dowodzenia, i koordynowania działań podległych jednostek.

2. Do zakresu działania Dowódcy Komponentu Wojsk Specjalnych należy w szczególności:

- 1) dowodzenie związkami organizacyjnymi i jednostkami wojskowymi Wojsk Specjalnych;
- 2) udział w procesie planowania użycia Wojsk Specjalnych w operacji połączonej;
- 3) zapewnienie i nadzór nad utrzymywaniem zdolności operacyjnych oraz wymaganych wskaźników gotowości mobilizacyjnej i bojowej w podległych jednostkach wojskowych
- 4) planowanie oraz realizowanie mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia Wojsk Specjalnych;
- 5) organizowanie zadań z obszaru logistyki wojskowej w podległych jednostkach wojskowych realizacja programu rozwoju Sił Zbrojnych w części dotyczącej Wojsk Specjalnych;

- 6) szkolenie podległych związków organizacyjnych i jednostek wojskowych;
- 7) organizowanie szkolenia rezerw osobowych na potrzeby Wojsk Specjalnych;
- 8) realizowanie zadań wynikających z Celów Sił Zbrojnych NATO w części dotyczącej Wojsk Specjalnych;
- 9) przygotowanie sił i środków Wojsk Specjalnych do prowadzenia działań w sytuacjach przewidzianych w ustawach i ratyfikowanych umowach międzynarodowych;
- 10) zarządzanie i przeprowadzanie kontroli podległych związków organizacyjnych i jednostek wojskowych na zasadach i w trybie określonych w przepisach o kontroli w administracji rządowej.

3. Dowódca Komponentu Wojsk Specjalnych wykonuje swoje zadania przy pomocy Dowództwa komponentu Wojsk Specjalnych.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, szczegółowy zakres działania, siedzibę i strukturę organizacyjną Dowództwa Komponentu Wojsk Specjalnych.

Art. 23b. 1. Dowódca Komponentu Wojsk Medycznych jest właściwy w zakresie planowania, organizowania, dowodzenia i koordynowania działań podległych jednostek.

2. Do zakresu działania Dowódcy Komponentu Wojsk Medycznych należy w szczególności:

- 1) udział w procesie planowania użycia Komponentu Wojsk Medycznych w operacji połączonej;
- 2) opracowywanie zasad zabezpieczenia medycznego Sił Zbrojnych;
- 3) zabezpieczenie medyczne wojsk w czasie pokoju, oraz w czasie mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia Sił Zbrojnych oraz prowadzonych działań w czasie wojny;
- 4) zapewnienie i nadzór nad utrzymywaniem zdolności operacyjnych oraz wymaganych wskaźników gotowości mobilizacyjnej i bojowej w podległych związkach organizacyjnych i jednostkach wojskowych;
- 5) planowanie oraz realizowanie mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia Komponentu Wojsk Medycznych;
- 6) współpraca z innymi organami i podmiotami w sprawach związanych z obronnością państwa, w zakresie zabezpieczenia medycznego Sił Zbrojnych;

- 7) realizowanie programu rozwoju Sił Zbrojnych w części dotyczącej Komponentu Wojsk Medycznych;
- 8) szkolenie podległych związków organizacyjnych i jednostek wojskowych;
- 9) realizowanie zadań wynikających z Celów Sił Zbrojnych NATO w części dotyczącej Komponentu Wojsk Medycznych;
- 10) organizowanie szkolenia rezerw osobowych na potrzeby Wojsk Medycznych;
- 11) zarządzanie i przeprowadzanie kontroli podległych związków organizacyjnych i jednostek wojskowych na zasadach i w trybie określonych w przepisach o kontroli w administracji rządowej.

3. Dowódca Komponentu Wojsk Medycznych wykonuje swoje zadania przy pomocy Dowództwa Komponentu Wojsk Medycznych.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, szczegółowy zakres działania, siedzibę i strukturę organizacyjną Dowództwa Komponentu Wojsk Medycznych oraz jednostek bezpośrednio podporządkowanych.”;

7) w art. 24 w ust. 1 uchyla się pkt 6;

8) po art. 24 dodaje się art. 24a i art. 24b w brzmieniu:

„Art. 24a. 1. Prezes Rady Ministrów przekazuje niezwłocznie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej informacje o:

- 1) zidentyfikowanych zagrożeniach mogących mieć istotne znaczenie dla bezpieczeństwa państwa;
- 2) zidentyfikowanych zagrożeniach mogących mieć istotne znaczenie dla międzynarodowej pozycji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) rodzaju i rezultatach działań podejmowanych w celu przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa państwa oraz usuwania skutków ich wystąpienia.

2. Sposób przekazania informacji, o których mowa w ust. 1, określi porozumienie zawarte przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z Prezesem Rady Ministrów.”;

9) w art 25 w ust. 1 w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) stałe plany obrony, o których mowa w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia r. o działaniach organów władzy państwowej na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa (Dz. U. poz.),”;

10) w art. 27:

a) w ust. 1 uchyla się pkt 4,

b) w ust. 2:

- pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) sposób organizacji przygotowania systemu kierowania bezpieczeństwem państwa oraz zasady przygotowania i funkcjonowania stanowisk kierowania organów władzy publicznej;”

- uchyla się pkt 3;

11) w art. 36 wprowadzenie otrzymuje brzmienie:

„Rada Ministrów, uwzględniając potrzeby obronne Rzeczypospolitej Polskiej, co 4 lata określa, po zasięgnięciu opinii komisji sejmowej właściwej w sprawach obrony państwa, wyrażonej w drodze uchwały, szczegółowe kierunki rozwoju Sił Zbrojnych oraz ich przygotowań do obrony państwa, w tym kierunki przebudowy i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych na kolejny 15-letni okres planistyczny, stosownie do zasad planowania obronnego w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego na podstawie:”.

Art. 44. W ustawie z dnia 2 grudnia 2022 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 667) w art. 5 w pkt 2 dodaje się lit. o w brzmieniu:

„o) Biurze Bezpieczeństwa Narodowego”.

Rozdział 6

Przepisy przejściowe, dostosowujące i przepis końcowy

Art. 45. Wniosek o zatwierdzenie stałych planów obrony, o których mowa w art. 24 ust.1, oraz planu operacji, o którym mowa w art. 28 ust. 2 pkt 1, Minister Obrony Narodowej składa po raz pierwszy w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 46. 1. Dotychczasowa Polityczno-Strategiczna Dyrektywa Obronna Rzeczypospolitej Polskiej oraz Plan Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej, a także narodowe plany użycia Sił Zbrojnych zachowują ważność do czasu określonego w postanowieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie wykonania nowej Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Do zmiany dotychczasowej Polityczno-Strategicznej Dyrektywa Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej, Planu Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej oraz narodowych planów użycia Sił Zbrojnych, stosuje się przepisy niniejszej ustawy.

Art. 47. 1. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy uchylonej w art. 823 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 43 i utrzymane przez nią w mocy zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 27 ust. 2 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 43, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, oraz mogą być zmieniane na podstawie przepisów dotychczasowych

2. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy uchylonej w art. 823 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 43 i utrzymane przez nią w mocy zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 27 ust. 2 pkt 3 ustawy zmienianej w art. 43, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, oraz mogą być zmieniane na podstawie przepisów dotychczasowych.

Art. 48. Organy, o których mowa w art. 17 ust. 4, dostosują w swoich jednostkach system stałych dyżurów w terminie 3 miesięcy od wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 49. Organizacja przygotowania systemu kierowania dla Marszałka Sejmu i Marszałka Senatu w zakresie:

- 1) głównego stanowiska kierowania w stałej siedzibie, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1, nastąpi w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy;
- 2) rezerwowego miejsca pracy, o którym mowa w art. 7 ust. 2, nastąpi w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 50. 1. Ostatniego dnia 6 miesiąca od wejścia w życie niniejszej ustawy wygasa kadencja:

- 1) Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych;
- 2) Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych.

2. W dniu następującym po dniu, o którym mowa w ust. 1, rozpoczyna się kadencja:

- 1) Dowódcy Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych;
- 2) Dowódcy Wojsk Lądowych;
- 3) Dowódcy Sił Powietrznych;
- 4) Dowódcy Marynarki Wojennej;
- 5) Dowódcy Komponentu Wojsk Medycznych.

Art. 51. 1. Ostatniego dnia 6 miesiąca od wejścia w życie niniejszej ustawy znosi się Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych.

2. W dniu następującym po dniu, o którym mowa w ust. 1, tworzy się:

- 1) Dowództwo Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych;
- 2) Dowództwo Wojsk Lądowych;
- 3) Dowództwo Wojsk Powietrznych;
- 4) Dowództwo Marynarki Wojennej;
- 5) Dowództwo Komponentu Wojsk Medycznych.

Art. 52. 1. Minister Obrony Narodowej w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy wyznacza pełnomocników do likwidacji oraz tworzenia dowództw, o których mowa w art. 51.

2. Do pracowników resortu obrony narodowej zatrudnionych w Dowództwie Operacyjnym Rodzajów Sił Zbrojnych stosuje się art. 19 ustawy zmienianej w art. 43, z tym że czynności pracodawcy wykonują pełnomocnicy, o których mowa w ust. 1.

Art. 53. Należności i zobowiązania Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych stają się należnościami i zobowiązaniami Dowództwa Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych

Art. 54. Prawa i obowiązki wynikające z umów i porozumień zawartych przez lub na rzecz Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych, przechodzą do Dowództwa Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych.

Art. 55. Sprawy wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy prowadzone przez Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych przejmuje Dowództwo Połączone Rodzajów Sił Zbrojnych.

Art. 56. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

I. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania ustawy na tle obowiązujących przepisów prawnych.

Zmiany w środowisku bezpieczeństwa w Europie na przestrzeni ostatnich lat, związane z agresywną polityką Federacji Rosyjskiej wskazują na potrzebę prowadzenia ciągłego procesu wzmacniania systemu bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej w wymiarze militarnym, jak i pozamilitarnym odnoszącym się do realizacji zadań przez organy państwa odpowiedzialne za kierowanie bezpieczeństwem narodowym.

Aneksja Krymu w 2014 r., oparta na niestandardowych metodach agresji i formach działania w kontekście prawa międzynarodowego, obecnie prowadzone przez Rosję działania wojenne na Ukrainie w ramach „specjalnej operacji wojskowej”, działania hybrydowe prowadzone na terenie państw zachodnich oraz działania realizowane przeciwko Polsce i państwom regionu m. in. z terytorium Białorusi, uwidocznily potrzebę zmian strukturalnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz opracowania przepisów adekwatnych do nowych zagrożeń oraz form i metod oddziaływania. Jest to kontynuacja zmian zapoczątkowanych wejściem w życie ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz.U. poz. 2305 oraz z 2023 r. poz. 347 i 641), będącej podstawą do budowania nowego i silnego systemu obronnego, zdolnego przeciwstawić się zagrożeniom zewnętrznym.

Na potrzebę systemowych zmian w obszarze bezpieczeństwa narodowego zwrócono uwagę w Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP. Ponadto konieczność zmian identyfikowano w analizach naukowych, wynikach kontroli, ćwiczeniach, w tym dotyczących zagrożeń hybrydowych oraz działań podprogowych (poniżej progu wojny), w odniesieniu nie tylko do Polski, ale i innych krajów Unii Europejskiej.

Opierając się na wskazanych przesłankach, w ostatnich kilku latach w Siłach Zbrojnych RP nastąpił przeskok technologiczny m.in. w obszarze zabezpieczenia w środki rażenia, rozpoznania oraz środki bojowe. W odniesieniu do tych zmian były i są rozwijane inne zdolności, w tym zakresie wzrostu zabezpieczenia stanów osobowych oraz szkolenia wojsk. Wraz z tymi przemianami dokonywane są sukcesywne zmiany w przepisach prawnych zarówno powszechnie obowiązujących, jak i tych wewnętrznie obowiązujących w resorcie obrony narodowej.

Bieżące rozwiązania dotyczące realizacji zadań przez organy władz państwowych poddane zostały weryfikacji m.in. podczas przeprowadzonego w styczniu 2023 r. ćwiczenia

symulacyjnego wysokiego szczebla (TTX - *Table Top Exercise*) m.in. z udziałem Prezydenta RP, Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu, Prezesa Rady Ministrów, Ministra Obrony Narodowej oraz Szef Sztabu Generalnego WP. Ćwiczenie wykazało, że obecna sytuacja środowiska bezpieczeństwa, wynikająca w szczególności z prowadzonej wojny w Ukrainie oraz intensyfikacja działań poniżej progu wojny skierowanych m.in. przeciwko Polsce, wymusza dostosowanie lub dookreślenie zakresu odpowiedzialności zasadniczych organów kierowania obroną państwa. Wymóg ten dotyczy również usystematyzowania i uszczegółowienia ich wzajemnych zależności oraz obszarów współdziałania. Ponadto szybkość i zmienność środowiska bezpieczeństwa oraz stosowanie nowych form oddziaływania na bezpieczeństwo naszego regionu powoduje, że podejmowanie decyzji w zakresie możliwości użycia przez organy władzy państwowej narzędzi militarnych i niemilitarnych dokonywane jest bardzo często pod presją czasu oraz presją niedookreślonych zakresów kompetencyjnych wynikających z aktów normatywnych. Do zasadniczych wniosków po przeprowadzonym ćwiczeniu należy zaliczyć m.in.:

- potrzebę włączenia Marszałka Sejmu oraz Marszałka Senatu w system kierowania obroną państwa oraz w system stałych dyżurów, zapewniając tym samym utrzymanie ich świadomości sytuacyjnej w sprawach związanych z bezpieczeństwem państwa;
- doprecyzowanie regulacji dotyczących Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej, a w szczególności wymaganego zakresu informacji jakie powinny znaleźć się w jej treściach;
- zaangażowanie kluczowych organów kierowania obroną państwa w proces planowania operacyjnego w Siłach Zbrojnych na każdym z kluczowym etapów;
- potrzebę optymalizacji procesów opracowania, zatwierdzania i aktualizacji kluczowych dokumentów planowania operacyjnego, a w szczególności Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej oraz narodowych planów użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa.

Obecną rzeczywistość funkcjonowania państwa i społeczeństwa cechuje wysoka złożoność i współzależność, stąd też zdolność przeciwdziałania zakłóceniom powinna stać się krytycznym elementem bezpieczeństwa. Proponowane zmiany na poziomie rozwiązań strategicznych, w obszarze decyzji podejmowanych przez najwyższe organy cywilne i wojskowe, oraz w obszarze zmian organizacyjnych w Siłach Zbrojnych, zmierzają do wzmocnienia odporności Rzeczypospolitej Polskiej na zagrożenia podprogowe, hybrydowe i wojnę.

Dotychczasowe doświadczenia w obszarze planowania obronnego, skłaniają do wniosku o konieczności opracowania nowej regulacji prawnej pozwalającej na powiązanie i uszczegółowienie niektórych rozwiązań obowiązujących m.in. w ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, w ustawie z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych RP i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej oraz w ustawie z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej.

Proponowane zmiany mają na celu zlikwidowanie zidentyfikowanych niejasności w obszarach kompetencyjnych organów władzy publicznej oraz organów wojskowych, likwidację obszarów uznaniowości w procesach decyzyjnych i tym samym zapewnienie przestrzegania i właściwą realizację art. 26 ust. 2 Konstytucji RP (cywilna i demokratyczna kontrola Sił Zbrojnych RP). Konieczne jest też doprecyzowanie istniejących rozwiązań, celem zapewnienia jednoznacznego rozumienia spraw będących przedmiotem prawnych regulacji oraz zagwarantowania szybkiego procesu podejmowania decyzji w przypadku powstania zagrożeń w stanie stałej gotowości obronnej państwa.

Wprowadzenie proponowanych regulacji prawnych zapewni właściwą relację kompetencyjną i decyzyjną w obszarze planowania i reagowania obronnego pomiędzy najważniejszymi organami władzy wykonawczej, tj. Prezydentem RP oraz Radą Ministrów i Prezesem Rady Ministrów (art. 10 ust. 2 w zw. z art. 146 ust. 1 i ust. 4 pkt 7, 8 i 11 Konstytucji RP) oraz pomiędzy Prezydentem RP a Ministrem Obrony Narodowej (art. 134 ust. 2 Konstytucji RP) w zakresie elastycznego reagowania na zewnętrzne zagrożenia, w tym o charakterze bezpośrednim. Zważywszy na istotne zadania realizowane przez Sejm i Senat, w ustawie ujęto też Marszałka Sejmu oraz Marszałka Senatu w systemie kierowania bezpieczeństwem państwa, w tym w zakresie przygotowania rezerwowego miejsca pracy.

Stopniowe i proporcjonalne reagowanie na zagrożenia powinno następować poprzez selektywne uruchamianie systemu obronnego, bez niepotrzebnego ograniczania praw podmiotowych i angażowania gospodarki w procesy obronne. Przystawienie państwa na tory działań wojennych zarówno w wymiarze gospodarczym, jak i społecznym to konieczność, jaka powstanie w stanie pełnej gotowości obronnej państwa. Wszelkie działania przygotowawcze, odpieranie zagrożeń hybrydowych, rozwijanie systemów obronnych, w tym wojennych powinny następować w stanie stałej gotowości obronnej państwa. W tym kontekście niezbędne jest prawidłowe rozumienie zagrożeń (np. o charakterze bezpośrednim), aby minimalizować obciążenia społeczne i gospodarcze na etapie odpierania zagrożeń

hybrydowych, które w obecnych realiach, czyli w okresie pokoju, są dominującą formą wywierania presji zewnętrznej.

Jednocześnie w projektowana ustawa wdraża drugi etap reformy systemu kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP. Na zasadność wprowadzenia zmian w systemie wskazują wnioski z dotychczasowych ćwiczeń systemu obronnego, ale także konieczność dostosowania systemu do zwiększających się liczebnie oraz rozwijających Sił Zbrojnych RP, zmian w strukturze sił oraz dowództw Sojuszu Północnoatlantyckiego, oraz wzmocnienia zdolności do przeciwdziałania zagrożeniom konwencjonalnym oraz hybrydowym. Projektowane zmiany opierają się na zasadzie jednolitości dowodzenia oraz zbliżeniu struktur i procedur czasu pokoju i czasu wojny. Co za tym idzie skutecznego przygotowania się w czasie pokoju do realizacji zadań realizowanych w czasie trwania konfliktu.

Zasadnicze obszary projektu ustawy:

- 1) Założenia i organizacja systemu kierowania bezpieczeństwem państwa. Proponowane zmiany mają zapewnić m.in. skuteczne reagowanie na powstałe zagrożenia. W projektowanej ustawie określono zasady zarządzania bezpieczeństwem państwa, w tym obroną państwa, które realizują organy władzy publicznej wraz z organami dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP, a także Marszałek Sejmu i Marszałek Senatu.
- 2) Ustalenie stanów gotowości obronnej państwa oraz wskazanie istotnych działań podejmowanych w ramach tych stanów (uruchamianie elementów systemu obronnego adekwatnych do zaistniałego zagrożenia).
- 3) Doprecyzowanie systemu stałych dyżurów. Poza organami administracji rządowej i samorządowej w systemie stałych dyżurów ujęto: Marszałka Sejmu – na potrzeby przekazywania informacji oraz decyzji pomiędzy Marszałkiem Sejmu a Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkiem Senatu i Prezesem Rady Ministrów; Marszałka Senatu – na potrzeby przekazywania informacji oraz decyzji pomiędzy Marszałkiem Senatu a Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkiem Sejmu i Prezesem Rady Ministrów; Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego – na potrzeby przekazywania informacji oraz decyzji pomiędzy Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej a Marszałkiem Sejmu, Marszałkiem Senatu, Prezesem Rady Ministrów oraz ministrami.

- 4) Określenie celu, struktury Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej, trybu jej opracowywania, wprowadzania oraz zmian, a także organów właściwych do podejmowania określonych decyzji. Są to kluczowe sprawy dla właściwej realizacji zadań przewidzianych w Planie Reagowania Obronnego RP oraz w narodowych planach użycia Sił Zbrojnych RP do obrony państwa.
- 5) Sprecyzowanie założeń Planu Reagowania Obronnego RP, w tym ujęcie założeń przyjętych w ramach przedsięwzięć systemu zarządzania kryzysowego wynikającego z członkostwa Rzeczypospolitej Polski w organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego.
- 6) Sprecyzowanie zasad uruchamiania narodowych planów użycia Sił Zbrojnych RP do obrony państwa. Projektowana ustawa reguluje kwestie reagowania na zewnątrz zagrożenia państwa, które do tej pory jedynie w sposób ogólny wynikały z Konstytucji RP w odniesieniu do użycia Sił Zbrojnych RP.
- 7) Wprowadzenie stałych planów obrony. Projekt wprowadza stałe plany obrony, które opracowuje się na wypadek zagrożeń, w tym zagrożeń hybrydowych, powstających nagle lub z krótkim czasem ostrzegania. Obejmują one m.in. przeciwdziałania niepożądanym działaniom w cyberprzestrzeni. Przedmiotowa regulacja stanowi odpowiedź na zagrożenia wynikające z wykorzystania nowoczesnych technologii w działaniach na szkodę państwa.
- 8) Uszczegółowienie zasad korzystania z broni, uzbrojenia i środków przymusu bezpośredniego przez Siły Zbrojne w stanie stałej gotowości obronnej państwa. Do ustawy o obronie Ojczyzny z dnia 11 marca 2022 r. wprowadzono katalog uprawnień związanych z użyciem broni, stosowaniem środków przymusu bezpośredniego i innego uzbrojenia. Doprecyzowanie tych kwestii pozwoli zachować jasność i jednoznaczność co do uprawnień posiadanych przez żołnierzy biorących udział w działaniach wojskowych.
- 9) Doprecyzowanie założeń w obszarze programowania obronnego. W obszarze tym ujednociono zadania Prezydenta RP oraz Rady Ministrów w zakresie wydawania głównych i szczegółowych kierunków rozwoju Sił Zbrojnych RP.
- 10) Dokonanie zmian organizacyjnych najwyższych struktur dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP. Zakłada się przekształcenie Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych

w Dowództwo Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych (zwanego dalej Dowództwem Sił Połączonych). Jednocześnie utworzone zostaną: Dowództwo Wojsk Lądowych, Dowództwo Sił Powietrznych i Dowództwo Marynarki Wojennej. Ustawa zakłada również podporządkowanie Wojsk Obrony Terytorialnej Dowódcy Sił Połączonych oraz utworzenie Wojsk Medycznych jako specjalistycznego komponentu właściwego dla zabezpieczenia medycznego wojsk. Na potrzebę utworzenia dowództw rodzajów sił zbrojnych wskazywały m.in. ćwiczenia wojskowe „Zima” w 2017 r. i „Zima” w 2021 r. Jest to również kontynuacja reformy systemu kierowania i dowodzenia rozpoczętej w 2018 r.

Projekt ustawy, poprzez jasne i precyzyjne uregulowania, ma również na celu minimalizację oddziaływań podprogowych w obszarze planowania i reagowania obronnego. W działaniach podprogowych wykorzystuje się nieprecyzyjne regulacje prawne, wątpliwości kompetencyjne, rozbieżne oceny, opinie oraz spory instytucjonalne dla realizacji działań, które w swoich skutkach będą prowadziły do wątpliwości w sferze decyzyjnej lub będą prowadziły do niewłaściwych decyzji. Ich istotą w wymiarze militarnym jest m.in. inicjowanie przez siły zewnętrzne działań utrudniających ocenę ryzyka wystąpienia konfliktu w kontekście przesłanek prawnych do podjęcia określonych decyzji w ramach prawa krajowego i umów międzynarodowych. W działaniach podprogowych obok metod dezinformacji wykorzystuje się również np. ataki cybernetyczne, stymulowaną migrację, ataki na infrastrukturę krytyczną oraz aktywowanie nieoznakowanych formacji zbrojnych.

Agresja Rosji na Ukrainę, destabilizując system bezpieczeństwa w Europie, nadała priorytet działaniom wzmacniającym zdolności obronne w wymiarze narodowym oraz sojuszniczym. Bieżące oceny wskazują na utrzymanie się wysokiego poziomu napięcia w dłuższej perspektywie czasowej, z wysokim ryzykiem eskalacji zagrożeń o charakterze hybrydowym skierowanych przeciwko Polsce oraz państwom regionu. Tym samym przyjęcie proponowanych w ustawie rozwiązań, adaptujących system bezpieczeństwa państwa do wskazanych ryzyk, należy ocenić jako szczególnie pilne oraz kluczowe dla zapewnienia zdolności Sił Zbrojnych RP do odpowiedniego reagowania na zagrożenia.

Wejście w życie projektowanych przepisów nie wpłynie niekorzystnie na funkcjonowanie adresatów norm prawnych. Przepisy przejściowe pozwolą na płynną zmianę uprawnień, bez zagrożenia dla realizowanych zadań.

II. Opis proponowanych zmian

1. System kierowania bezpieczeństwem państwa (art. 2-12).

Projekt wypełnia nieregulowaną dotychczas, w drodze ustawy, materię przygotowania systemu kierowania bezpieczeństwem państwa.

W projektowanej ustawie określono organizację systemu kierowania bezpieczeństwem państwa, w tym obrony państwa, który tworzą organy władzy publicznej wraz z organami dowodzenia Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej, a także przy współdziałaniu z Marszałkiem Sejmu i Marszałkiem Senatu. W projekcie doprecyzowano także kwestie związane ze stanowiskami kierowania organów władzy publicznej.

W projekcie wskazano organy wchodzące w skład systemu kierowania bezpieczeństwem państwa. Przewidziano możliwość włączenia w skład systemu kierowania innych organów. Rozwiązanie to ma na celu umożliwienie elastycznego kształtowania składu systemu kierowania bezpieczeństwem państwa zgodnie z występującymi potrzebami. Mając na uwadze rolę Marszałka Sejmu i Marszałka Senatu w systemie konstytucyjnym w odniesieniu do czasowego wykonywania obowiązków Prezydenta RP oraz konieczność zachowania ciągłości kierowania państwem (rolę Sejmu i Senatu, w stanie wojennym i czasie wojny) ujęto te organy w systemie kierowania bezpieczeństwem państwa.

Podkreślono konieczność zachowania zdolności organów do kierowania przez utworzenie zarówno głównych, jak i zapasowych stanowisk kierowania, w tym założono podjęcie działań przygotowawczych umożliwiających niezakłócone przejście organów na zapasowe stanowiska kierowania.

Na potrzeby kierowania obroną państwa przyjęto rozwiązanie organizacyjno-funkcjonalne polegające na utworzeniu:

- 1) Głównego Stanowiska Kierowania Obroną Państwa,
- 2) Zapasowego Stanowiska Kierowania Obroną Państwa

- w skład których wchodzi odpowiednio główne i zapasowe stanowiska kierowania Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów oraz ministrów i centralnych organów administracji rządowej, wskazanych przez Prezesa Rady Ministrów.

Główne stanowiska kierowania tworzy się zgodnie z projektem w stałych siedzibach organów i w rezerwowych miejscach pracy. Przygotowanie stanowiska kierowania w stałej siedzibie jest obligatoryjne dla wszystkich organów. Jeżeli organ przewiduje możliwość

wystąpienia zagrożenia dla zachowania ciągłości kierowania w stałej siedzibie, może podjąć decyzję o dodatkowym przygotowaniu głównego stanowiska kierowania w innych budynkach będących w trwałym zarządzie organu lub przydzielonych mu w ramach świadczeń rzeczowych.

Dla Prezydenta RP, Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu i Prezesa Rady Ministrów oraz dla organów wskazanych przez Prezesa Rady Ministrów obligatoryjnie tworzy się rezerwowe miejsca pracy w pomieszczeniach posiadających wyposażenie niezależne od ogólnodostępnej infrastruktury techniczno-użytkowej.

W projekcie wskazano sposób finansowania zadań związanych z przygotowaniem stanowisk kierowania.

2. Ustalenie stanów gotowości obronnej państwa (art. 13-16).

Obecnie brak jest tego typu regulacji na poziomie ustawowym, a istniejące rozwiązania w aktach wykonawczych są niedostosowane do obecnych zagrożeń, w tym o charakterze hybrydowym. Według nowych regulacji ustala się stan stałej gotowości obronnej państwa oraz stan pełnej gotowości obronnej państwa. Przyjęto, że w stanie stałej gotowości obronnej państwa realizuje się:

- 1) zadania planistyczne, organizacyjne, szkoleniowe i kontrolne, mające na celu utrzymywanie w sprawności systemu obronnego państwa, w tym zapewnienie funkcjonowania systemu powiadamiania i alarmowania;
- 2) zadania przygotowawcze do uruchomienia systemu obronnego do reagowania na zewnętrzne zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa;
- 3) zadania przygotowawcze do podwyższenia gotowości obronnej państwa do stanu pełnej gotowości obronnej państwa;
- 4) działania mające na celu odparcie zagrożeń hybrydowych o charakterze militarnym i niemilitarnym obejmujących działania jawne i skryte, mających w szczególności charakter ataków cybernetycznych, działań dezinformacyjnych, presji ekonomicznej, użycia nieregularnych grup zbrojnych i wojsk regularnych, ukierunkowanych na osiągnięcie celów politycznych lub wojskowych.

Wprowadzono bardzo ważne założenie, odnoszące się w praktyce do zagrożeń hybrydowych, zgodnie z którym w stanie stałej gotowości obronnej państwa, mogą być

podjęte przygotowania do rozwinięcia Wojennego Systemu Dowodzenia w zakresie wynikającym z dokumentów zatwierdzonych przez Prezydenta RP.

Przyjęto założenie, że stan stałej gotowości obronnej państwa podwyższa się do stanu pełnej gotowości obronnej państwa w celu przeciwdziałania zewnętrznym zagrożeniom państwa, a w szczególności odparcia zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji. W stanie pełnej gotowości obronnej państwa można realizować zadania umożliwiające pełne rozwinięcie systemu obronnego państwa do odparcia zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Takie ujęcie stanów gotowości obronnej państwa pozwoli na elastyczne reagowanie na narastające zagrożenia przy jednoczesnej minimalizacji skutków społecznych i gospodarczych.

3. Ustalenie systemu stałych dyżurów i zasad wymiany informacji pomiędzy Prezydentem RP i Prezesem Rady Ministrów (art. 17).

W ustawie uregulowano również zagadnienia związane z systemem stałych dyżurów tworzonych zarówno przez administrację rządową, jak i samorządową. Dodano brakujące, w stosunku do obowiązującego stanu prawnego, regulacje stanowiące o centralnych organach administracji rządowej podległych lub nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów lub ministrów, marszałkach województw, jako odrębnej grupie mającej obowiązek utworzenia systemu stałych dyżurów, wójtach, burmistrzach, prezydentach miast, a także sprecyzowano przekazywanie decyzji i zadań wynikających z określonych stanów na każdym szczeblu administracji. Ważną kwestią jest ujęcie w systemie stałych dyżurów:

- a) Marszałka Sejmu – na potrzeby wymiany informacji oraz decyzji pomiędzy Prezydentem RP, Marszałkiem Senatu i Prezesem Rady Ministrów;
- b) Marszałka Senatu – na potrzeby wymiany informacji oraz decyzji pomiędzy Prezydentem RP, Marszałkiem Sejmu i Prezesem Rady Ministrów;
- c) Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego - na potrzeby wymiany informacji oraz decyzji pomiędzy Prezydentem RP a Marszałkiem Sejmu, Marszałkiem Senatu, Prezesem Rady Ministrów oraz ministrami.

Przyjęto również, że Prezes Rady Ministrów, poza system stałych dyżurów, będzie przekazywał niezwłocznie Prezydentowi RP informacje o:

- a) zidentyfikowanych zagrożeniach mogących mieć istotne znaczenie dla bezpieczeństwa państwa;
- b) zidentyfikowanych zagrożeniach mogących mieć istotne znaczenie dla międzynarodowej pozycji Rzeczypospolitej Polskiej;
- c) rodzaju i rezultatach działań podejmowanych w celu przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa państwa oraz usuwania skutków ich wystąpienia.

Sposób przekazania informacji określony zostanie w porozumieniu zawartym pomiędzy Prezydentem RP i Prezesem Rady Ministrów. Zapewnienie bezpośredniej komunikacji jest niezbędne dla wypracowania szybkich procesów decyzyjnych m.in. w obszarze użycia Sił Zbrojnych RP. Inne organy ujęte w systemie kierowania bezpieczeństwem państwa mogą podjąć również indywidualne decyzje o potrzebie wypracowania szybkich kanałów komunikacyjnych.

4. Polityczno-Strategiczna Dyrektywa Obronna Rzeczypospolitej Polskiej (art. 18-19).

Do chwili obecnej problematyka Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronna RP nie była uregulowana pomimo, że jest dokumentem wykonawczym do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego i stanowi dyrektywną podstawę do opracowania Planu Reagowania Obronnego RP oraz narodowych planów użycia Sił Zbrojnych RP do obrony państwa.

W proponowanych rozwiązaniach określono zakres regulacji Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej RP, który obejmuje m.in. strategiczną analizę środowiska bezpieczeństwa i jego charakterystykę, główne zagrożenia bezpieczeństwa państwa, sytuacje planistyczne z zamiarem reagowania obronnego uwzględniającego układ militarny i pozamilitarny, cele polityczne precyzujące dążenia wynikające z interesów narodowych i celów strategicznych, polityczny pożądany stan końcowy zakończenia operacji, w tym uwarunkowania dyplomatyczne, ekonomiczne, socjalne i humanitarne.

Ustalono także tryb zmiany Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej.

5. Plan Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej (art. 20).

Plan Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej jest dokumentem planistycznym dla układu pozamilitarnego opracowywanym w stanie stałej gotowości obronnej państwa w celu usunięcia zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa wynikających z

sytuacji planistycznych określonych w Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej RP. Plan Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej obejmuje w szczególności:

- 1) ocenę zewnętrznych zagrożeń bezpieczeństwa państwa w odniesieniu do poszczególnych działów administracji objętych planowaniem operacyjnym;
- 2) zamiar reagowania obronnego;
- 3) zestaw lub zestawy zadań operacyjnych przeznaczonych do wykonania przez właściwe organy, terminy i zidentyfikowane ryzyka w realizacji poszczególnych zadań operacyjnych oraz podmioty wiodące i podmioty współuczestniczące w ich realizacji;
- 4) przedsięwzięcia i procedury dotyczące podwyższania gotowości obronnej państwa;
- 5) przedsięwzięcia i procedury związane z przygotowaniem i funkcjonowaniem systemu kierowania bezpieczeństwem państwa, w tym obroną państwa;
- 6) założenia przyjęte w ramach przedsięwzięć systemu zarządzania kryzysowego wynikające z członkostwa Polski w organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego.

Wskazane powyżej przedsięwzięcia stanowią podstawę do opracowania planów operacyjnych w administracji rządowej i samorządowej.

Przyjęto, że Plan Reagowania Obronnego RP sporządza Minister Obrony Narodowej, na podstawie ustaleń przyjętych w Strategii Bezpieczeństwa Narodowego oraz Polityczno-Strategicznej Dyrektywie Obronnej RP, w uzgodnieniu ze wskazanymi przez Prezesa Rady Ministrów organami, stosownie do ich właściwości oraz z:

- 1) Szefem Biura Bezpieczeństwa Narodowego;
- 2) Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
- 3) Szefem Agencji Wywiadu.

Uruchomienie zadań wynikających z Planu Reagowania Obronnego RP następuje na podstawie decyzji Prezesa Rady Ministrów.

6. Narodowe plany użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa (art. 22-23).

Uwzględniając obecne realia, w ustawie z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej, konieczna jest rezygnacja z planu operacyjnego użycia Sił Zbrojnych, jako bytu odrębnego od narodowych planów użycia Sił

Zbrojnych, i zastąpienie go planem operacji obronnej. Wyniki krajowych ćwiczeń oraz doświadczenia z wojny prowadzonej na Ukrainie wyraźnie wskazują, że najważniejszą sprawą jest czas i elastyczność działania. Niewłaściwą jest więc regulacja wymagająca opracowywania planu operacyjnego użycia wojsk dopiero po mianowaniu Naczelnego Dowódcy SZ, który może zostać mianowany po wprowadzeniu stanu wojennego. Układ militarny oraz pozamilitarny muszą reagować na zagrożenia na bazie istniejących dokumentów i przeciwicznych sytuacji. Z tego też względu Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej już w postanowieniu o użyciu Sił Zbrojnych może wskazywać jeden z narodowych planów użycia Sił Zbrojnych, na podstawie którego prowadzone będą działania umożliwiające przeciwstawienie się zagrożeniom zewnętrznym. Z chwilą wydania przez Prezydenta RP tego postanowienia, jeden z narodowych planów użycia Sił Zbrojnych stawał się będzie planem operacji obronnej.

Plan operacji obronnej będzie podstawą do realizacji zaplanowanych zadań zgodnie z obowiązującym w Siłach Zbrojnych systemem kierowania i dowodzenia lub wojennym systemem dowodzenia, po mianowaniu Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych.

Zgodnie z założoną koncepcją elastycznego reagowania wskazane powyżej zadania mogą być realizowane w stanie stałej gotowości obronnej państwa lub w stanie pełnej gotowości obronnej państwa.

7. Stałe plany obrony (art. 24-27).

Ustawa wprowadza stałe plany obrony w celu przeciwdziałania zagrożeniom wymagającym podjęcia natychmiastowych działań w stanie stałej gotowości obronnej państwa lub w stanie pełnej gotowości obronnej państwa.

W stałych planach obrony określa się, w szczególności wydzielone siły oraz zadania Sił Zbrojnych, podejmowane w ramach operacji wojskowych. W stałych planach obrony ograniczona została wielkość wydzielanych sił do poziomu oddziałów i pododdziałów. Ważne jest założenie, że w ramach stałych planów obrony nie prowadzi się mobilizacji, a wydzielenie i użycie Sił Zbrojnych nie może zagrozić utrzymaniu zdolności bojowej jednostek przewidzianych do użycia w ramach narodowych planów użycia Sił Zbrojnych. Przyjęto, że Siłami Zbrojnymi wydzielonymi w stałych planach obrony, dowodzi osoba wskazana przez Ministra Obrony Narodowej.

Uruchomienie procedur i użycie Sił Zbrojnych RP w ramach stałych planów może nastąpić w sytuacji:

- 1) nagłej koncentracji pododdziałów wojsk obcych lub niezidentyfikowanych uzbrojonych formacji w rejonie granicy państwa w sile pozwalającej na przeprowadzenie bezpośredniego ataku;
- 2) nieuprawnionego i nagłego przekroczenia granicy państwa przez pododdziały wojsk obcych lub niezidentyfikowane uzbrojone formacje;
- 3) ostrzelania terytorium państwa przez obce wojska lub niezidentyfikowane uzbrojone formacje;
- 4) potrzeby nagłego współdziałania Sił Zbrojnych RP z wojskami sojuszniczymi na terytorium państwa z uwagi na zidentyfikowane zagrożenia, gdy wynika to z porozumień międzynarodowych.

W powyższych sytuacjach Minister Obrony Narodowej wydaje decyzję w sprawie uruchomienia, wydzielonych w stałym planie obrony oddziałów lub pododdziałów, oraz jeśli to niezbędne, ich przemieszczenia w rejon zagrożenia. Użycie Sił Zbrojnych RP następuje na podstawie postanowienia Prezydenta RP wydanego na wniosek Ministra Obrony Narodowej.

Przewidziano również tryb niecierpiący zwłoki. W trybie tym, Minister Obrony Narodowej może podjąć decyzję o użyciu Sił Zbrojnych RP i niezwłocznie powiadamia o niej Prezesa Rady Ministrów oraz występuje z wnioskiem do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o jej zatwierdzenie. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej niezwłocznie wydaje postanowienie o zatwierdzeniu lub uchyleniu powyższej decyzji.

Przewidziano możliwość opracowania stałego planu obrony dla Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni w ramach przeciwdziałania niepożądanym działaniom w cyberprzestrzeni, w zakresie aktywnej obrony elementów i zasobów cyberprzestrzeni kluczowych z punktu widzenia Sił Zbrojnych. Z uwagi na specyfikę działania Wojska Obrony Cyberprzestrzeni zasady opracowywania i stosowania stałego planu obrony zostały uregulowane odrębnie. Stałym planem obrony nie zostały ujęte działania Wojska Obrony Cyberprzestrzeni realizowane na bieżąco, tj. działania ochronne w cyberprzestrzeni, w tym z zakresu proaktywnej ochrony, działania rozpoznawcze oraz działania ofensywne.

W odniesieniu do działań realizowanych przez Wojska Obrony Cyberprzestrzeni w ramach stałego planu obrony wskazano, że decyzję o konieczności ich prowadzenia podejmuje Minister Obrony Narodowej. Rozwiązanie to z jednej strony zapewnia minimalizację czasu reakcji w przypadku ataku na bronione przez Siły Zbrojne systemy teleinformatyczne, z drugiej zaś zapewnia sprawowanie cywilnej kontroli nad Siłami

Zbrojnymi. Konstrukcja projektowanego przepisu gwarantuje, iż przedmiotowe uprawnienie będzie miało zastosowanie wyłącznie do prowadzonych działań w cyberprzestrzeni dotyczących obrony aktywnej i to tylko pod warunkiem, że będą one realizowane w oparciu o zatwierdzony przez Prezydenta RP, stały plan obrony. Uwzględniając powyższe można więc stwierdzić, że proponowane przepisy nie tworzą ryzyka działań lub sytuacji niepożądanych.

Dodatkowo w projekcie określono możliwość nawiązywania przez Dowódcę Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni współpracy, z właściwymi w tym przedmiocie, organami i służbami, w tym służbami specjalnymi innych państw oraz organizacjami międzynarodowymi (pod warunkiem uzyskania zgody Prezesa Rady Ministrów). Rozwiązanie to pozwala zwiększyć zdolności do prowadzenia działań przez Wojska Obrony Cyberprzestrzeni a tym samym zwiększyć poziom bezpieczeństwa krajowych systemów teleinformatycznych oraz przetwarzanych w nich informacji.

8. Zasady użycia siły (art. 43 pkt 2).

Do ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny wprowadzono katalog uprawnień związanych z użyciem broni, stosowaniem środków przymusu bezpośredniego i innego uzbrojenia w czasie pokoju. Doprecyzowanie tych kwestii pozwoli zachować jasność i jednoznaczność co do uprawnień posiadanych przez żołnierzy biorących udział w działaniach wojskowych.

Przyjęto, że żołnierze realizujący swoje zadania w czasie pokoju mają prawo stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni i innego uzbrojenia:

- 1) w celu odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność osoby oraz w celu przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu;
- 2) przeciwko osobie niepodporządkowującej się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie może zagrozić życiu, zdrowiu lub wolności osoby;
- 3) przeciwko osobie, która usiłuje bezprawnie, przemocą odebrać broń żołnierzowi lub innej osobie uprawnionej do posiadania broni;
- 4) w celu odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na Siły Zbrojne oraz obiekty i urządzenia ważne dla Sił Zbrojnych;

- 5) w celu odparcia zamachu na mienie, stwarzającego jednocześnie bezpośrednie zagrożenie życia, zdrowia lub wolności osoby;
- 6) w bezpośrednim pościgu za osobą, wobec której stosowanie środków przymusu bezpośredniego, użycie broni i innego uzbrojenia było dopuszczalne w przypadkach określonych w pkt 1-5;
- 7) w celu ujęcia osoby, jeżeli schroniła się w miejscu trudno dostępnym, a z okoliczności towarzyszących wynika, że może użyć broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, których użycie zagrazić może życiu, zdrowiu lub wolności osoby;
- 8) w celu ujęcia lub udaremnienia ucieczki osoby zatrzymanej.

Przyjęto, że żołnierze mają prawo do wyprzedzającego stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni, innego uzbrojenia oraz wszelkich innych dozwolonych prawem międzynarodowym środków dla zapewnienia samoobrony, ochrony sprzętu i miejsca stacjonowania. W działaniach oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych RP stosowanie środków przymusu bezpośredniego, użycie broni i innego uzbrojenia może nastąpić tylko na rozkaz dowódcy jako szczególny i ostateczny środek. Użycie broni i innego uzbrojenia powinno następować w sposób i z natężeniem proporcjonalnym do zagrożenia, wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę i nie narażać innych osób, a w szczególności osób postronnych, na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia. O ile sytuacja na to pozwala oraz nie wynika to wprost z celu realizacji zadania, użycie broni i innego uzbrojenia przeciwko osobie nie powinno zmierzać do pozbawienia jej życia.

9. Ujednoczenie zadań Prezydenta RP oraz Rady Ministrów w zakresie określania głównych i szczegółowych kierunków rozwoju Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (art. 43 pkt 11).

W obowiązujących przepisach istnieje rozbieżność pomiędzy głównymi kierunkami rozwoju Sił Zbrojnych RP, wydawanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a szczegółowymi kierunkami wydawanymi przez Radę Ministrów. Zgodnie z art. 25 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej sprawując zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi RP, określa na wniosek Ministra Obrony Narodowej, główne kierunki rozwoju Sił Zbrojnych RP oraz ich przygotowań do obrony państwa. W obowiązujących przepisach art. 36 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny Rada Ministrów, określa, szczegółowe kierunki przebudowy i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP stosownie do zasad planowania obronnego w Organizacji

Traktatu Północnoatlantyckiego na podstawie: głównych kierunków rozwoju Sił Zbrojnych RP oraz ich przygotowań do obrony państwa określanych przez Prezydenta RP, zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej przyjętych w ramach planowania obronnego w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego. Tak więc w obecnie obowiązujących przepisach uprawnienia Rady Ministrów, w zakresie wydawania szczegółowych wytycznych, zostały ograniczone tylko do procesu programowania i to z dodatkowym ograniczeniem do przebudowy i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP. Nie jest to prawidłowe rozwiązanie, gdyż zgodnie z Konstytucją RP to Rada Ministrów prowadzi politykę wewnętrzną, w tym zapewnia bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz zapewnia bezpieczeństwo zewnętrzne państwa i sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie obronności kraju (art. 146 ust. 1 i 4 pkt 7, 8 i 11 Konstytucji RP).

W ramach proponowanego rozwiązania (zmiana art. 36 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny) szczegółowe wytyczne Rady Ministrów będą miały analogiczny zakres jak główne kierunki wydawane przez Prezydenta RP, przez co zapewnione zostanie właściwe stosowanie art. 10 ust. 2 Konstytucji RP.

10. Zmiany w zakresie struktur dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP (art. 43 pkt 3).

Projektowana ustawa wprowadza również zmiany w ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o o obronie Ojczyzny w zakresie organizacji struktur dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP. Proponuje się przekształcenie Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych w Dowództwo Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych (Dowództwo Sił Połączonych). Ponadto utworzone zostaną: Dowództwo Wojsk Lądowych, Dowództwo Sił Powietrznych, Dowództwo Marynarki Wojennej (rodzaje Sił Zbrojnych) oraz Dowództwo Komponentu Wojsk Medycznych (rodzaj wojsk).

Na potrzebę zmian w systemie kierowania i dowodzenia wskazywały m.in. ćwiczenia wojskowe „Zima” w 2017 r. oraz „Zima” w 2021 r.

Celem ćwiczeń ZIMA-17 w dniach 20-27 lutego 2017 r. było m.in. sprawdzenie systemu kierowania i dowodzenia armią. Biorąc pod uwagę problem kompetencyjny w relacjach pomiędzy Szefem Sztabu Generalnego WP, Dowódcą Operacyjnym Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowódcą Generalnym Rodzajów Sił Zbrojnych, podczas ćwiczenia nastąpiła weryfikacja wstępnych założeń nowego systemu dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP, który został wypracowany w ramach Strategicznego Przeglądu Obronnego w 2016. W ramach

ćwiczeń ZIMA -20 w dniach 20-27 stycznia 2021 r. sprawdzano struktury dowodzenia siłami zbrojnymi czasu pokoju i wojny. Przetestowano wszystkie procedury dotyczące obrony kraju.

Obecnie przyjęte rozwiązania są zakończeniem reformy w obszarze dowodzenia poprzez utworzenie Dowództwa Sił Połączonych, dowództw rodzajów Sił Zbrojnych oraz Dowództwa Komponentu Wojsk Medycznych. Dowódcy Sił Połączonych (poziom operacyjny) w czasie pokoju będą bezpośrednio podlegać: Dowódca Wojsk Lądowych, Dowódca Sił Powietrznych, Dowódca Marynarki Wojennej oraz Dowódca Wojsk Obrony Terytorialnej (poziom taktyczny). Celem zapewnienia kontynuacji praw i obowiązków przyjęto, że należności i zobowiązania Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych stają się należnościami i zobowiązaniami Dowództwa Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych.

Zgodnie z projektem ustawy do zakresu działania Dowódcy Sił Połączonych będzie należeć w szczególności:

- 1) udział w procesie planowania operacyjnego na poziomie strategicznym oraz przy opracowaniu organizacji i zasad funkcjonowania wojennego systemu dowodzenia Siłami Zbrojnymi;
- 2) przekształcanie zamiarów i celów strategicznych, w ramach opracowywanych koncepcji i planów na poziomie operacyjnym, w cele i zadania operacyjne dla sił podległych i podporządkowanych;
- 3) planowanie i organizowanie mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia sił podległych i podporządkowanych;
- 4) zapewnienie i nadzór nad utrzymywaniem zdolności operacyjnych oraz wymaganych wskaźników gotowości mobilizacyjnej i bojowej w podległych związkach organizacyjnych i jednostkach wojskowych;
- 5) organizacja zadań z obszaru logistyki wojskowej w podległych związkach organizacyjnych i jednostkach wojskowych;
- 6) planowanie, organizowanie i prowadzenie działań połączonych oraz dowodzenie siłami podległymi i podporządkowanymi;
- 7) przygotowanie stanowiska Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych.

W czasie pokoju Ministrowi Obrony Narodowej bezpośrednio podlegają: Dowódca Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni, Dowódca Komponentu Wojsk Specjalnych

oraz Dowódca Komponentu Wojsk Medycznych. W czasie pokoju Szefowi Sztabu Generalnego WP podlega: Dowódca Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych i Szef Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych.

W okresie stanu wojennego lub w czasie wojny, po mianowaniu i przejęciu dowodzenia przez Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych, dowódcy temu bezpośrednio podlegać ma: Dowódca Sił Połączonych, Szef Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, Dowódca Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni, Dowódca Komponentu Wojsk Specjalnych oraz Dowódca Komponentu Wojsk Medycznych.

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Projekt ustawy zawiera stosowne przepisy przejściowe i dostosowujące.

III. Skutki finansowe

Wejście w życie projektowanej ustawy w obszarze stanów gotowości obronnej państwa oraz planowania operacyjnego i reagowania obronnego nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa ani skutków dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Zmiany organizacyjne w zakresie likwidacji Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych oraz utworzenia Dowództwa Sił Połączonych, Dowództwa Wojsk Lądowych, Dowództwa Sił Powietrznych, Dowództwa Marynarki Wojennej oraz Dowództwa Komponentu Wojsk Medycznych zostaną pokryte ze środków budżetowych będących w dyspozycji Ministra Obrony Narodowej.

Wydatki na przygotowania rezerwowego miejsca pracy dla Marszałka Sejmu oraz Marszałka Senatu w systemie kierowania bezpieczeństwem państwa zostaną ustalone po oszacowaniu wymagań dla wskazanych obiektów specjalnych.

Wydatki na włączenie Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu oraz Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego do systemu stałych dyżurów zostaną pokryte z zaplanowanych wydatków odpowiednio przez Sejm, Senat oraz Biuro Bezpieczeństwa Narodowego w ramach ich budżetów.

Projekt ustawy został opracowany we współpracy z Ministerstwem Obrony Narodowej.

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje zasad działania i organizacji wewnętrznej krajowych organów bezpieczeństwa. Projekt zmian pozostaje więc poza zakresem regulacji

prawa Unii Europejskiej. Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projektowana regulacja nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej.

Zakres projektowanej regulacji jest powiązany z ratyfikowanymi przez Polskę umowami międzynarodowymi w obszarze bezpieczeństwa, ale kwestia przyjętych zasad planowania obronnego jest wewnętrzną sprawą każdego państwa. Zasady planowania obronnego, w tym zasady planowania operacyjnego w Siłach Zbrojnych RP, są zgodne ze standardami NATO.

Przyjęte rozwiązania są zgodne z międzynarodowym prawem humanitarnym (prawem konfliktów zbrojnych), w szczególności poprzez normy prawne zawierające ograniczenia w metodach i środkach prowadzenia działań zbrojnych oraz zasady ochrony mienia i ludności niezaangażowanej w działania zbrojne przed skutkami tych działań. Proponowane przepisy są zgodnie z Konwencją haską z dnia 18 października 1907 r. dotyczącą rozpoczęcia kroków nieprzyjacielskich oraz Kartą Narodów Zjednoczonych z 26 czerwca 1945 r. z San Francisco, w tym z art. 2 ust. 4 Karty Narodów Zjednoczonych, z którego wynika, że wszyscy członkowie powinni w swych stosunkach międzynarodowych powstrzymać się od stosowania groźby lub użycia siły przeciwko nietykalności terytorium albo niepodległości politycznej któregośkolwiek państwa, lub wszelkiego innego sposobu, niezgodnego z zasadami Narodów Zjednoczonych.

Projekt ustawy nie dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców (ustawa nie będzie miała wpływu na sytuację mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców).